

KADINA YÖNELİK ŞİDDET RAPORU 2021

Editör

S. Nehir Kovar

İçerik Editörü

F. Fulya Dağlı

Zehra Karahan

Kadına Yönelik Şiddet Raporuna Katkıda Bulunanlar

Betül Asker

Arzu Aydoğan

F. Fulya Dağlı

Zehra Karahan

Fatma Serra Kasap

Ayşe Yetmen

Veri Derleme

Clémence Dumas

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Çağla Akdere

Kapak Fotoğrafı

Şehlem Kaçar / csgorselarsiv.org

kadınlarla dayanışma vakfı
women's solidarity foundation

KADINA YÖNELİK ŞİDDET RAPORU

2021

İÇİNDE-
KİLER

1. İÇİNDEKİLER	4
2. GİRİŞ	6
3. YÖNTEM VE KAPSAM	8
4. ŞİDDETLE MÜCADELEDE GELİŞMELER	11
5. OCAK - ŞUBAT 2021	15
5.1. Grafikler	16
5.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	17
5.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	20
6. MART - NİSAN 2021	22
6.1. Grafikler	23
6.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	24
6.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	27
7. MAYIS - HAZİRAN 2021	30
7.1. Grafikler	31
7.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	32
7.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	35
8. TEMMUZ - AĞUSTOS 2021	37
8.1. Grafikler	38
8.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	39
8.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	42
9. EYLÜL - EKİM 2021	44
9.1. Grafikler	45
9.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	46
9.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	48
10. KASIM - ARALIK 2021	50
10.1. Grafikler	51
10.2. Dayanışma içinde olduğumuz kadınların deneyimleri	52
10.3. Gözlem ve değerlendirmelerimiz	55
11. SONUÇ	57

GİRİŞ

Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV), 1999'da meydana gelen Marmara Depremi'nin ardından, deprem bölgesindeki kadın ve çocukları, şiddet ve ayrımcılığa karşı ekonomik açıdan güçlendirme amacıyla yola çıktı. 2001 yılı Haziran ayında Kocaeli merkezli olarak projelerini yaşama geçiren KADAV, kurumsal merkezini İstanbul'da tescil ettirerek resmi kuruluşunu tamamladı.

KADAV, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonucu olan iki temel mücadele alanında çalışmalarını yoğunlaştırdı. Bunlardan biri göçmenlik, mahpusluk gibi kadınlara yönelik çoklu ayrımcılık ve şiddet biçimlerine karşı mücadelede dayanışma ve destek iken diğeri ekonomik hayattaki eşitsizliğe karşı kadınların güçlendirilmesi çalışmasıdır.

2000'li yılların başında kadın emeği ve istihdamı konusu, kadına karşı ayrımcılığın en yaygın olduğu alanlardan biri olmasına rağmen kadın mücadelesinin birincil gündemi değildi. Bu sorunu ön-
celeyen KADAV Kocaeli'nde, istihdama ve gelir getirici çalışmalara yönelik programlar başlattı. Sahada kadın dayanışması ile ilgili çalışmalarını yürütürken kadınların "Nasıl yapmalı?" sorusuna cevap bula-
bilmek amacıyla kadın emeği ve istihdamının durumunu verilerle ortaya koyan, günümüzün gerçekleri
ve ihtiyaçları açısından da güncelliğini koruyan kapsamlı araştırmalar yaptı. Bu bağlamda elde edilen
sonuçları feminist örgütler ve feminist araştırmacılarla paylaştı. Kadın emeği ve istihdamını gündeme
gündeme getirme amacıyla Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi (KEİG) platformu kuruldu. Bu platform ile
birlikte Türkiye'nin kadın emeği ve istihdamı politikalarını değiştirebilmek için birçok çalışma gerçek-
leştirildi.

2010 yılı itibariyle KADAV, göçmen kadınların maruz kaldığı her türlü ayrımcılığa ve şiddete karşı
güçlendirilmesini çalışma programına aldı. Savaştan sonra da Suriyeli göçmen kadınları ve LGBTİ+ları
kapsayan etkinlikler yaptı ve destek programları yürüttü.

KADAV, 2021 yılı boyunca, şiddetle mücadele alanındaki çalışmaları sırasında, başvuru-
cuların deneyimlerini ve sahadaki gözlemlerini derleyerek iki aylık raporlar hâlinde yayınladı. Bu yıllık rapor ise bir
yıl boyunca hazırlanan iki aylık raporların yalnızca bir araya getirilmesi, gözden geçirilmesi değil güncel
gelişmelere değinen, farklı araştırma verileri ve sonuç bölümüyle zenginleştirilmiş bir versiyonudur.

Rapor, şiddet ile mücadele alanındaki gelişmelere değindiğimiz aynı başlıktaki bölüm ile başla-
maktadır. Ardından başvuru-
cuların kimliğini ve hangi konuda talepte bulunduğunu gösteren grafikler
gelmektedir. Saha deneyimlerimizi içeren kısımda ise dayanışma içinde olduğumuz kadınların dene-
yimlerini ve kendi değerlendirme ve gözlemlerimizi paylaştığımız başlıklar yer almaktadır. Son olarak
sonuç bölümünde, hem kronikleşen sorunlar öne çıkarılmış hem de şiddetle mücadele konusunda
çözüm önerileri ve taleplere yer verilmiştir.

YÖNTEM VE KAPSAM

KADAV kendisine yapılan tüm başvurularda, benimsediği dayanışma ilkesiyle kadınlara psiko-sosyal ve hukuki destek vermektedir.

Ocak - Aralık 2021 tarihlerini kapsayan raporda; KADAV'a başvuruda bulunan Türkiyeli kadınlar ve göçmenler arasından kadına yönelik şiddete, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ve ayrımcılığa maruz bırakılan, maruz bırakılma riski altında olan kişilerin deneyimlerine yer verilmiştir. Kadınların maruz bırakıldığı şiddet ve hak ihlallerine odaklanılarak bu alanda yaşanan sorunlar vurgulanmıştır. Aynı zamanda kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığına bağlı şiddet ile mücadeleyi doğrudan etkileyen Türkiye'deki, siyasi ve yasal alandaki gelişmelere yer verilmiştir.

KADAV, şiddete veya hak ihlallerine maruz kalan, maruz kalma riski altında olan kadınların başvurduğu birçok kadın örgütünden yalnızca biridir. Bilindiği gibi toplumsal cinsiyete dayalı şiddete veya hak ihlaline maruz bırakılan kişilerin hepsi kurum ve kuruluşlara başvuru yapabileceği bilgisine yahut başvuru yapacak koşullara sahip değildir. Öte yandan resmi kurumlar tarafından kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet temelli şiddete ilişkin veriler düzenli ve sistemli bir biçimde derlenmemektedir. Veri tutma ve derlemedeki politikasızlık aynı zamanda veri paylaşma tutumu ile de devam ettirilmektedir. Verilerin tutulduğu nadir durumlarda ise kısıtlı başlıkların içerilmesi ve yalnızca niceliksel veri derlenmesi cinsiyet temelli şiddet gibi karmaşık bir olguyu açıklamada yetersiz kalmaktadır. Bu nedenlerle raporda, şiddete maruz bırakılanların deneyimlerine ve saha çalışmasındaki gözlemlerimize odaklanarak hak ihlallerini izleme ve incelemenin önemli olduğu kanaatindeyiz. Raporda, niteliksel verilerin derlenmesi sırasında, toplumda yerleşik hâle gelen eşitsizlik ve ayrımcılıklar; iktidarın göç, kadına yönelik şiddet, kadın emeği ve istihdamı politikaları, yasal mevzuatın uygulanmasındaki kronikleşmiş sorunlar ve keyfi uygulamalar, hak ihlalleri ve iyi uygulama örnekleri göz önünde bulunduruldu. Ayrıca yüzdelik dilimlerle ifade edilen grafiklerde, KADAV'a gelen her türlü başvuru dahil edilerek başvuru nedenleri ve alanları gösterildi.

Göç terminolojisi, hem sivil toplum hem yasal mevzuat açısından uluslararası ve ulusal alanda farklılıklar göstermektedir. Mülteci, sığınmacı, geçici koruma sahibi, göçmen gibi kavramlar birbirinden farklı yasal statülere işaret etmektedir. KADAV göçmen kavramını; mülteci, sığınmacı,

geçici koruma sahibi, ekonomik ya da başka nedenlerle göç etmiş kişileri içine alacak şekilde şemsiye bir kavram olarak kullanmaktadır. Rapor boyunca yasal statüsü nedeniyle veya bu statünün özgün koşulları ile birlikte hak ihlallerine veya şiddetle mücadele alanındaki sorunlara vurgu yapılmak istendiğinde ilgili statüye açıkça yer verilmiştir. Geçici koruma, Suriye'deki iç savaş nedeniyle 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Türkiye'ye gelen Suriye vatandaşları ile Suriye'den gelen vatansız kişiler ve mültecilere verilen bir yasal statüdür. Rapor kapsamındaki başvurucuların çoğunluğunu Türkiyeliler ve geçici koruma statüsündeki mülteciler oluşturmaktadır. Raporda aynı zamanda boşanma ve velayet konularında, Türkiyeli ve göçmen kadınların yaşadıkları sorunlar da yer almaktadır. Ayrıca; Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), karakollar, sığınaklar, il göç idaresi vb. haklara erişim sağlama görevi bulunan başvuru kurumlarında yaşanan deneyimler de ele alınmıştır.

Dayanışma ve danışmanlık verme deneyimlerimiz, hem yasal haklar ve hukuki mekanizmalardaki eksikliklere hem de uygulamadaki kronikleşen sorunlara işaret etmektedir. Paylaştığımız deneyim ve gözlemlerin, şiddete karşı koruyucu ve önleyici politikalar geliştirme, mekanizmalar belirleme, var olan mekanizmaları etkin olarak işletme, hak ve imkanlara eşit erişim mücadelesine ve kadın dayanışmasına katkı sunmasını umuyoruz.

ŞİDDETLE MÜCADELEDE GELİŞMELER

Türkiye, 2011 yılında, İstanbul'da imzaya açılan *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi*'ni ilk imzalayan ülke oldu.

Dünyada kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak anılan belge, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve ayrımcılıkla mücadeleyi temel alan ve toplumsal cinsiyeti tanımlayan ilk uluslararası bağlayıcılığı olan hukuk metnidir. Sözleşme, şiddetin önlenmesi, şiddete maruz bırakılanların korunması, şiddet eylemlerinin ve faillerinin etkin şekilde yargılamaya tabi tutulması ve şiddeti önlemek için politika üretilmesi konusunda, devletlere yükümlülükler getirir. Sözleşme'ye taraf devletler, şiddete uğrayanların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hâl, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin etmekle yükümlüdürler. Hem özel alandaki hem kamusal alandaki cinsiyete dayalı şiddetle mücadeleyi içeren Sözleşme, uluslararası işbirliğini ve bu alanda çalışan kadın örgütleriyle koordinasyonu vurgular.

20 Mart 2021 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile İstanbul Sözleşmesi'nin feshedildiği ilan edildi. Kadın örgütleri, LGBTİ+'lar ve geniş toplumsal kesimlerin itirazlarına rağmen Sözleşme'den çekilme süreci başlatıldı.¹ Kadın örgütleri, sivil toplum örgütleri, barolar ve muhalefet partileri; çekilmenin hukuka uygun olmadığı, kanunla yürürlüğe giren bir uluslararası sözleşmeden Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile çıkılamayacağı konusunda Danıştay'da yürütmenin durdurulması ve kararın iptal edilmesi talebiyle iki yüzün üzerinde dava açtı.² Türkiye'nin İstanbul

¹ İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 2021 yılında yaptırdığı araştırmaya göre, araştırmaya katılan "Katılımcıların %53'ü, kadınların ise %60'ı İstanbul Sözleşmesinin feshedilmesi kararını yanlış buluyor." "Kadına Yönelik Erkek Şiddetiyle Mücadelede Özneler, Kurumlar ve Yerel Çözümler", İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021, s. 41.

Konda'nın 2020 yılında yaptığı araştırmaya göre "ülkede her 100 kişiden 54'ü sözleşmenin içeriğini bilmiyor ve Türkiye'nin sözleşmede kalıp kalması konusunda bir fikri yok. Fikri olanların çoğunluğu [%36'sı] ise Türkiye'nin İstanbul sözleşmesi'nde kalması gerektiğini düşünüyor." Sözleşme'den çıkılması gerektiğini söyleyenler ise %7 ve çoğunluğu erkeklerden oluşuyor. "İstanbul Sözleşmesi", Konda, Ağustos 2020, s. 9.

² 28 Nisan 2022 tarihinde, Danıştay'da görülecek dava için binden fazla hukukçu ve hareketten kadın konferans alanını doldurdu. Tarihin en kalabalık oturumu gerçekleşti. Daha önce de iptal yönünde görüş bildiren Danıştay Savcısı, "İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeye ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın hukuka aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdi." Bianet, 5 Mayıs 2022, <https://bianet.org/kadin/toplumsal-cinsiyet/261421-esik-7-haziran-da-yine-danistaydayiz>

Sözleşmesi'nden hukuksuz bir biçimde çekilme kararının üzerinden bir yıl geçmiş olmasına rağmen henüz Danıştay'dan kadınlar adına olumlu bir karar çıkmadı.

İstanbul Sözleşmesi, yürürlüğe girdiğinden beri etkin olarak uygulanmamış olsa da şiddeti önleme ve şiddetle mücadele açısından birçok mekanizmanın kurulmasına temel teşkil etti. İstanbul Sözleşmesi'nin çizdiği yol haritasına bağlı olarak 2012 yılının Mart ayında, 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun* yürürlüğe girdi. Dolayısıyla kadına yönelik şiddetle mücadele kanunu olan 6284'ün temelini de İstanbul Sözleşmesi oluşturmaktadır.

6284 sayılı Kanun; feministlerin, kadın örgütlerinin beklenti ve taleplerinin altında olsa da şiddetin tanımlanması ve kapsamı ile şiddetle mücadele konusunda geliştirilmesi gereken mekanizmalara yön vermesi hususunda önemlidir. Örneğin bu Kanun'da, 4320 sayılı Kanun'daki şiddet tanımı genişletilmiş ve şiddet failine dair sınırlar daha kapsamlı hâle getirilmiştir. Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri kurulmuştur.³

6284 sayılı (Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair) Kanun'daki "şiddet" tanımı:

"Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır."⁴

Kanuna yaslanılarak çıkarılan "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi" yönetmeliği⁵ ile ŞÖNİM'lere koordinasyon rolü ve sorumluluğu verilmiş, ŞÖNİM'ler şiddetle mücadelede yetkili kurum olarak belirlenmiştir. ŞÖNİM'ler şiddete karşı, koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanması konusunda güçlendirici, destekleyici danışmanlık ve rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği yeterli ve gerekli personelin (mümkünse kadın personel istihdam

3 "Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Sığınaklar ve Da(ya)nışma Merkezleri, Kurultay İzleme Raporu", Mor Çatı, 2022, s. 5.

4 Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Sayı: 28239, Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 52, 20/3/2012.

5 Yönetmelikte sığınak yerine "Konukevi" kavramı kullanılıyor. "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik", Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Resmi Gazete: Sayı: 28519, 2013.

edilerek) 7/24 hizmet verdiği merkezler olarak tanımlanmıştır. Yasal mevzuatta ŞÖNİM'lere koordinasyon göreviyle birlikte kadınlara ve beraberindeki çocuklara yönelik hukuki, psiko-sosyal, ekonomik, eğitim ve mesleki destek sağlama, sağlık desteği sunma, yönlendirme hizmeti verme görevi yüklenmiştir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de toplam sığınak sayısı 149'dur ve toplam kapasite 3.624 kişidir. Kuruma göre dağılım, "112 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, 33 belediyelere, 3 Göç İdaresine, 1 Mor Çatı"ya bağlı bulunan sığınak şeklindedir.⁶

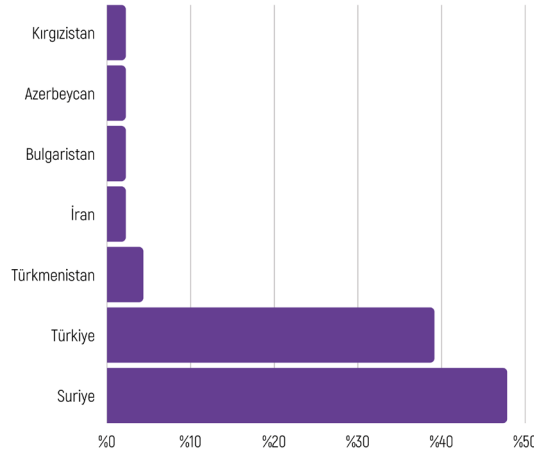
Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden bir gece yarısı çıkmasının üzerinden geçen bu bir yıllık süreçte, çekilme ve fesih kararının şiddetle mücadele sahamıza etkileri endişe verici olmuştur. Sözleşme'ye bağlı yükümlülükler 1 Temmuz 2021 tarihine kadar yürürlükte olsa da yükümlülükleri bulunan kurum ve kuruluşlar, Sözleşme'den uzaklaşma tartışmaları başladığı andan itibaren uygulanması gereken adımları atmamaya başlamış, var olan sorunlar büyümüştür. Kadınların şiddete karşı mücadele tarihinin de bir parçası olan Sözleşme'nin yaşamsal kıymeti, bir kere daha ortaya çıkmıştır.

Yasal güvencelerden uzaklaşılmasıyla kadınların hayatlarına kastedilmesi, ağır şekilde fiziksel, psikolojik cinsel ve ekonomik şiddet biçimlerine maruz bırakılması, keyfi uygulamalar ve cezasızlık politikaları ile şiddetle mücadeleden bezdirilmesi gibi sorunlar derinleşmiştir. Eş zamanlı olarak pandemi koşullarının etkisi ile şiddetle mücadele açısından ciddi güçlükler açığa çıkmıştır. Pandeminin başladığı ilk dönemden itibaren KADAV'a gelen başvuru ve taleplerde de değişimler olmuştur. Bize ulaşan hem geçiçi koruma kimlik sahibi hem de kayıtsız olan göçmen kadınların şiddetle mücadelede yaşadığı sorunların yanı sıra süregiden yapısal yoksulluğu çok daha görünürleşmiştir. Bu nedenlerle biz bu raporda, kadınların kendi taleplerini ve şiddetle mücadele konusunda gerçek ihtiyaçlarını öne çıkarmaya gayret ettik. Uygulamalarda karşılaşılan sorunların ve eksikliklerin Sözleşme'ye sadık kalınsaydı nasıl olacağına dair gözlemlerimizi de ifade etmeye çalıştık. Rapora KADAV'ın aldığı başvuruların grafikleri ile başladık. Ardından şiddete maruz kalan kadınların deneyimlerini aktardık ve akabinde iki aylık danışmanlık verme ve dayanışma tecrübelerimize dair değerlendirme ve gözlemlerimizi paylaştık.

6 "Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Sığınaklar ve Da[ya]nışma Merkezleri, Kurultay İzleme Raporu", Mor Çatı, 2022, s. 11. Ayrıca İçişleri Bakanlığı verilerine göre nüfusu 100.000'in üzerinde olan 241 belediye vardır. Yasa gereği bu belediyelerin her birinin sığınak açması gerekirken belediyelere bağlı sığınak sayısı bunun beşte biri kadardır. "Aile içi ve Kadına Yönelik Şiddet", İçişleri Bakanlığı İnceleme ve Araştırma Raporu, 2020, s. 25.

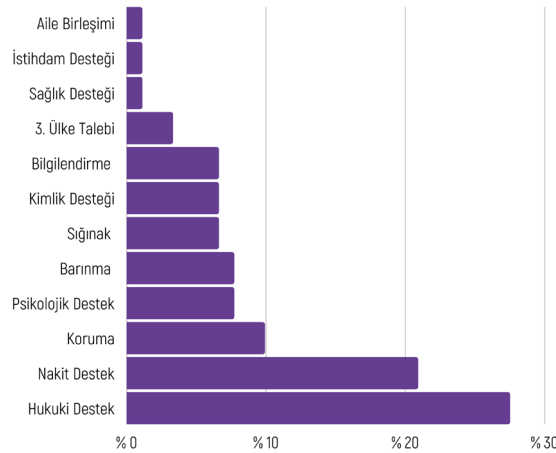
OCAK
ŞUBAT 2021

2021'in OCAK ve ŞUBAT AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Ocak ve Şubat aylarında KADAV'a ulaşanların %47,8'inin Suriye, %39,1'inin Türkiye, %4,3'ünün Türkmenistan, %2,2'sinin Kırgızistan, %2,2'sinin Azerbaycan, %2,2'sinin Bulgaristan, %2,2'sinin İran uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in OCAK ve ŞUBAT AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 Ocak ve Şubat aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %27,5'inin hukuki destek, %20,9'unun nakit destek, %9,9'unun koruma, %7,7'sinin barınma, %7,7'sinin psikolojik destek, %6,6'sının sığınak, %6,6'sının kimlik desteği, %6,6'sının bilgilendirme, %3,3'ünün 3. ülke, %1,1'nin aile birleşimi, %1,1'nin istihdam desteği, %1,1'nin sağlık desteği olduğu gözlemlenmiştir.

OCAK VE ŞUBAT AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Sığınak talebiyle ŞÖNİM'e başvuran bir kadına çocuklarının yaşının küçük olması ve sığınakta yer olmaması gerekçesiyle başka kuruma sevk edileceği söylenmiş fakat sonrasında kadına herhangi bir geri dönüş yapılmamıştır.

● Bir kadın, kaldığı sığınaktaki görevli rehber tarafından psikolojik destek alırsa velayet davası sırasında sorun yaşayabileceği yönünde bilgilendirildiği için psikolojik destek alma konusunda çekince yaşadığını aktarmıştır.

● Şiddete maruz kaldığı için boşanan bir kadın, başka bir şehre taşındığını, gizlilik kararı bulunmasına rağmen boşandığı erkeğe gönderilen tebligatla hangi şehirde yaşadığının ortaya çıktığını beyan etmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanmak için adliyeye giden bir kadın, görevlilerin kendisine gerekli bilgileri vermediğini, bu yüzden bizden danışmanlık almak istediğini belirtmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddete karşı koruma tedbir talebiyle ilgili baronun adli yardım bürosuna başvuran kadın, ekonomik durumunun avukat tutacak güçte olmamasına rağmen üzerinde taşınmaz mülk kaydı olduğu gerekçeyle avukat desteği verilmediğini belirtmiştir.

● Resmi olarak boşanmasının üstünden

2 yıl geçmiş olmasına rağmen kimliğinde hâlâ evli ibaresi yazılı olan geçici koruma kimlik sahibi bir kadın; boşanmanın ardından kimlik güncellemesi yapması gerektiği konusunda mahkeme ve avukatı tarafından bilgilendirilmediğini belirtmiştir.

● Göçmen bir kadın, ilgili baronun adli yardım bürosunda tercüman bulunmaması nedeniyle doğrudan başvuru yapamadığını dile getirmiştir.

● Çocukların velayetini almak için boşandığı erkek tarafından, çocuklara şiddet uygulamakla suçlanan bir kadın; görevlendirilen sosyal çalışmacının kendisiyle görüşme yapmadan inceleme raporu hazırlayarak mahkemeye sunduğunu dile getirmiştir.

● Sosyal Hizmet Merkezinden aldığı nakit destek ile hayatını idame ettiren bir kadın, 1 yıl sonra destek şartlarını taşımaya devam etmesine rağmen bilgilendirme yapılmadan desteğin kesildiğini aktarmıştır.

● Tanıdığı bir erkek tarafından kamusal alanda cinsel taciz ve fiziksel şiddete maruz bırakılan bir kadın, polise gittiğinde, olaya "iki kişinin kavgası" gibi muamele edilerek karşılıklı şikâyetlerinin alındığını ve kendisinin polis tarafından 6284 Sayılı Kanun kapsamındaki hakları ile ilgili bilgilendirilmediğini belirtmiştir.

● Bir kadın, daha önce maruz bırakıldığı cinsel taciz sebebiyle psikolojik destek almak üzere yaşadığı ilçe belediyesinin aile danışmanlığına talepte bulunduğunda, yoğunluk nedeniyle desteğin sağlanamayacağı fakat listeye alınabileceği yönünde bilgilendirilmiştir.

● Tecavüze maruz bırakılan bir kadın, eşi tarafından bu olay nedeniyle suçlandığını ve şiddete maruz bırakıldığını, psikolojik destek almaya ihtiyaç duyduğunu ancak nasıl erişebileceğini bilmediğini belirtmiştir.

● Evdeki değerli eşyaları ve nakit parayı alıp evden ayrılan erkeğe karşı boşanma davası açmak isteyen bir kadın, özellikle velayete ilişkin detaylı bilgilendirme aldıktan sonra, karşı tarafın çocuklarla kişisel ilişki kurma hakkı olduğunu öğrenince bu durumda eşinin sırf kendisine zarar vermek uğruna çocukları kaçırmak isteyeceğine yönelik kaygısı nedeniyle dava açmak istemediğini belirtmiştir.

● Bir kadın evli olduğu erkek tarafından cinsel içerikli fotoğrafları üzerinden tehdit edildiğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkeğin ilk evliliğinden olan çocukları tarafından ayrımcılığa maruz bırakılan geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, evlilik yoluyla T. C. vatandaşlığına geçiş için başvuru yaptığını ancak maruz bırakıldığı ayrımcılık sebebiyle vatandaşlık başvuru sonucunu beklemeden boşanmak istediğini belirtmiştir.

● Bir kadın, maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanmak istediğini ancak ekonomik

kaygılarını gidermeden bu süreci başlatamayacağını beyan etmiştir.

● Şiddete maruz bırakılması sebebiyle boşanmak istediğini söyleyen kadın, sosyal ve ekonomik kaygılar nedeni ile süreci başlatamadığını ifade etmiştir.

● Geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, ekonomik sebeplerle kız çocuğunun eğitimine devam edemediğini beyan etmiştir.

● Yalnız bir anne olan kadın, çocuklarını bırakabileceği kreş desteği olmadığı için çalışmadığını ve herhangi bir sosyal destekten faydalanamadığını belirtmiştir.

● Özel İhtiyaç Sahibi¹ olmasına rağmen il göç idaresi tarafından İstanbul'a geçici koruma kaydı yapılmayan yalnız anne olan bir kadın, kurum tarafından, herhangi bir ekonomik ve sosyal hayata katılım imkânı olmayan başka bir şehre başvuru yapması yönünde yönlendirildiğini belirtmiştir.

● %72 oranında engelli olan evli olduğu erkeğin bakım yükünden sorumlu olan bir kadın, engellilik maaşı ve evde bakım parası için yaptığı başvurunun herhangi bilgilendirme yapılmadan, gerekçesiz olarak reddedildiğini beyan etmiştir.

● Çocuğunda konuşma geriliği olduğunu beyan eden bir kadın rehabilitasyon, eğitim,

¹ Özel İhtiyaç Sahibi: Mevzuatta refakatsiz çocuk, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da baba veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz bırakılmış kişiyi tanımlamak için kullanılır.

sağlık ve sosyal destek hizmetlerine erişebilmek için hangi kurumlara başvurabileceğini bilmediğini belirtmiştir.

● Bir kadın, Irak'ta boşanmış biri olarak yaşayamadığı için Türkiye'ye gelmek zorunda kaldığını ifade etmiştir.

● Şiddete maruz bırakıldığı için evli olduğu erkekten kaçarak ailesinin yanına dönen geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, evli olduğu erkeğin çocuğunu kaçırma, ailesine zarar verme ve kendisine şiddet uygulama tehdidinde bulunduğunu, bu tehditler ve çocuğunun velayetini alamayacağına yönelik kaygısı nedeniyle eve geri döndüğünü belirtmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından kız çocuğunun zorla evlendirilmek istenmesi ve şiddete maruz bırakılması sebebiyle evi terk eden bir kadın, boşandıktan sonra ortaya çıkabilecek ekonomik ve toplumsal sorunlar nedeniyle yalnız yaşayamayacağını belirterek evine dönme kararı aldığını aktarmıştır.

● Evli olduğu silahlı erkek tarafından öldürülme ve yakınlarının öldürülmesi ile tehdit edilen bir kadın, maruz bırakıldığı şiddete karşı şikâyetçi olmaktan çekindiğini belirtmiştir. Kaçarak başka bir şehre gitmiş, çocukları ile birlikte sığınak talebiyle aile içi şiddet bürosuna başvurmuştur. ŞÖNİM ile yapılan görüşmeden sonra kadın sığınağa kabul edilmemiş, iki çocuğuyla birlikte sokağa çıkma yasağı olan bir saatte herhangi bir işlem yapılmadan emniyetten uzaklaştırılmıştır.

● Konu hakkında; aile içi şiddet bürosu

memurları, ALO 183 ve ŞÖNİM ile yaptığımız görüşmelerde; kadının başka bir ilden gelmiş olması, yaşadığı şiddet nedeniyle henüz şikâyetle bulunmaması, COVID-19 testinin olmaması ve sığınakların dolu olması gibi gerekçeler öne sürülerek sığınağa kabulün gerçekleşmediği iletilmiştir. Bu fiili uygulamanın 6284 sayılı Kanun ve mevzuata aykırı olduğunu belirtilerek yaptığımız ısrar sonucunda kadın tekrar emniyete çağrılarak -şikâyetle bulunması koşuluyla- ŞÖNİM tarafından sığınak yerleştirilmesi yapılmıştır. Bu duruma ilişkin CİMER'e yaptığımız şikâyet başvurusuna; kadın kurumlar tarafından hiç reddedilmemiş ve direkt olarak talebi alınarak yerleştirilmiş gibi bir yanıt verilmiştir. İhbar konusu olan hukuksuz uygulama değerlendirilmemiştir.

● Suriye'de resmi olarak boşanmış olan bir kadın, boşanma kararında çocukların velayetine ilişkin düzenlemenin olmadığını ve boşandığı erkek ile bu erkeğin ailesi tarafından çocuklarının kaçırıldığını belirtmiştir.

● Bir kadın, boşandığı erkekten nafakasını nasıl alacağını bilmediği için KADAV'a ulaşmıştır.

● Boşanmış olan bir kadın, boşanma tarihinden beri nafakasını alamadığı için ekonomik olarak çok zorlandığını beyan etmiştir.

● Nafakasını alamadığını belirten bir kadın, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğüne başvurduğunu ve oradan gerekli hukuki mekanizmalara yönlendirildiğini belirtmiştir.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Ocak - Şubat ayları boyunca psiko-sosyal ve ekonomik desteklere erişim süreçlerinde, yetkili ve idari sorumluların bilgilendirme ve aydınlatma görev ve yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle kadınların hak kayıplarına uğradığı görülmektedir. Örneğin tercüman bulunmaması nedeniyle idareye başvuru sürecinin en başında anadili Türkçe olmayan kadınlar taleplerini dahi iletememiştir.

Pandeminin ilk günlerinden itibaren KADAV'a gelen nakit destek taleplerinde bir yoğunlaşma yaşanmıştır, bu da kadınların kronikleşmiş yoksulluk ve güvencesizlik sorununa eklenen yüke işaret etmektedir. Örneğin uzun karantina süreçlerinin hemen ardından ekonomik ihtiyaçlar ön plana çıkmıştır. Bakanlıklar tarafından sağlanan yardımların aksamaması, kapsayıcı olmaması gibi durumlara bağlı olarak geçici koruma kimlik sahibi kadınlar kira, fatura ve temel gıda masraflarını karşılama gibi konularda büyük zorluklar yaşamıştır. Yine karantinalar boyunca il göç idarelerinin yeni kimlik kaydı veya güncelleme işlemleri yapmaması nedeniyle hukuki statüye bağlı sorunlar söz konusu olmuştur.

Türkiyeli kadınlar da göçmen kadınlar da şiddet gördükleri evlilik ilişkilerini bitirmelerinin önündeki en önemli engeller olarak ekonomik bağımsızlık, geçim kaynaklarına ulaşamama ve çocuklarının velayetini alamayacaklarına yönelik evli oldukları erkekler tarafından yapılan tehditleri dile getirmiştir. Özellikle, geçici koruma altındaki Suriyeli kadınlar, hakları konusunda resmi kurumlardan bilgi ve danışmanlık alamadıkları için erkeklerin "çocukları vermeme ya da kaçıрма" gibi tehditlerini daha şiddetli yaşamakta, şiddetten uzaklaşma ve boşanma konusunda adım atmakta zorlanmaktadır.

Göçmen kadınların deneyimleri; göçe bağlı yasal statü sorunları, yoksulluk ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olgularının kesiştiği bir toplamda yaşanmaktadır. Karantinalar boyunca geçici koruma kaydı işlemleri yalnızca özel ihtiyaç sahibi olarak nitelendirilen kişiler açısından mümkün hâle gelmiştir. Ancak şiddetten uzaklaşmaya ve yalnız başına hayatta kalmaya çalışan kadınlar kanuna aykırı olarak bu önceliklendirmenin içerisinde yer alamamıştır.

Bir başka önemli ekonomik sorun, geçici koruma altındaki boşanan Suriyeli kadınların geçinmeye çalışırken yaşadıklarıdır. Kayıtlı olduğu ilde, tek başına geçinmeye zorlanan kadınlar,

farklı ilde bulunan ailesiyle yaşamak üzere başvuruda bulunduğu, kadınların yazılı başvuruları işleme dahi alınmadan ve herhangi bir alternatif sunulmadan il göç idaresi tarafından fiili olarak reddedilmekte, kadınlar seçeneksiz bırakılmaktadır. Bu bağlamda, yalnız yaşayan çocuklu ve çocuksuz kadınların içinde bulundukları şiddetten kurtulma durumunun da "özel ihtiyaç sahibi" olarak ele alınması ve buna göre il kayıt işlemlerinin yapılması veya değiştirilmesi öne çıkan önemli bir taleptir. Şiddetten uzaklaşan kadınların yeni bir hayat kurma mücadelesi esnasında; güvenceli bir iş, çocuklarını bırakabileceği ücretsiz veya karşılanabilir ücrette bir kreş gibi ihtiyaçların yanı sıra boşandıkları erkeklerin nafakaları ödememesi nedeniyle yaşadıkları ekonomik şiddetin büyüdüğü gözlemlenmektedir.

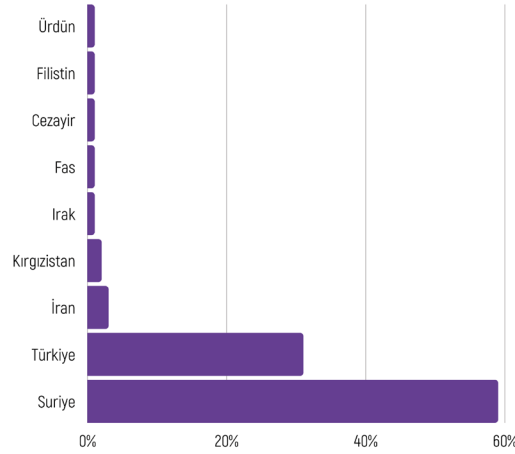
Kadınların sığınak taleplerinin ŞÖNİM tarafından kabul edilmediği durumlar görülmüştür. Başvuru sırasında, hukuka aykırı olarak; COVID-19 negatif testi, çocuk sayısı, failden şikayetçi olma durumu, talep edilen ilden farklı bir ilde ikamet kaydının gözükmemesi gibi gerekçelerle kadınların sığınak talepleri reddedilebilmektedir.

KADAV olarak, ŞÖNİM personeli ile bir vaka üzerine yaptığımız görüşmede, sorularımız; "Bakanlıktan aldıkları direktif doğrultusunda, sığınaklardaki yığılmanın önüne geçme" gerekçesiyle "başvuruları kabul edemedikleri" şeklinde yanıtlanmıştır. Bu yanıt, gerekli nitelikleri taşıyan, yeterli kapasite ve sayıda sığınanın olmadığı kabul edilmesidir.

İstanbul Sözleşmesi'ne göre öngörülen Tecavüz Kriz Merkezi, Cinsel Şiddet Kriz Merkezi gibi cinsel şiddet konusunda uzmanlaşmış merkezlerin açılması, şikayet sürecinde tek bir merkezden işlemlerin yapılması, cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların koruma, sağlık, psiko-sosyal ve hukuki danışmanlık ihtiyaçlarının acilen giderilmesi gerekmektedir. İlk tıbbi müdahale ve delillerin toplanması, varsa gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalık risklerine müdahale edilmesi, ifade işleminin uzmanlar eşliğinde ve sürecin her aşamasında tekrar anlatma zorunluluğu yaratmayacak şekilde bir kere yapılması, akut müdahalelerin örseleyici olmayacak şekilde tek ve ilk elden yapılabilmesi cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların güçlenmesi ve sürecin sağlıklı yürütülmesi için gerekmektedir. Cinsel şiddet nedeniyle bize başvuran kadınların deneyimleri, uygulamada bu adımların eksikliğinin yarattığı tahribat ve hak kayıplarına işaret etmektedir.

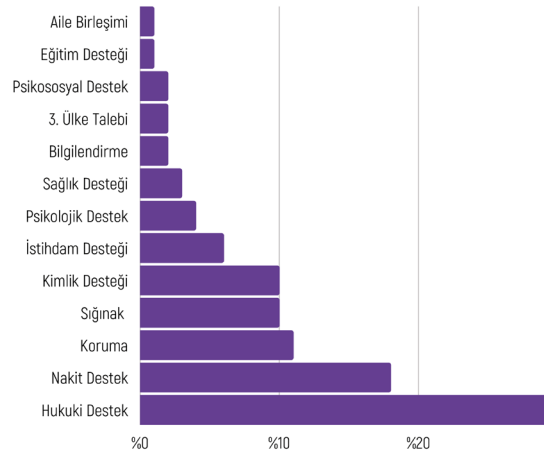
MART
niSAN 2021

2021'in MART ve NİSAN AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Mart ve Nisan aylarında KADAV'a ulaşanların %59'unun Suriye, %31'inin Türkiye, %3'ünün İran, %2'sinin Kırgızistan, %1'inin Irak, %1'inin Fas, %1'inin Cezayir, %1'inin Filistin ve %1'inin Ürdün uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in MART ve NİSAN AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 Mart ve Nisan aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %30'unun hukuki destek, %18'inin nakit destek, %11'inin koruma desteği, %10'unun sığınak desteği, %10'unun kimlik desteği, %6'sının istihdam desteği, %4'ünün psikolojik destek, %3'ünün psikososyal destek, %2'sinin bilgilendirme desteği, %2'sinin 3. ülke talebi, %1'inin aile birleşimi ve %1'inin eğitim desteği olduğu gözlemlenmiştir.

MART VE NİSAN AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Cinsel tacize maruz bırakılan bir kız çocuğu şikayetçi olduğunu ancak süreç içerisinde -İstanbul Sözleşmesi'ndeki koruyucu düzenlemelerin aksine- defalarca aynı ifadeyi vermek zorunda bırakıldığını ve bu durumun yaşadığı travmatik süreçlerin etkisini daha çok arttırdığını beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek ve yetişkin çocukları tarafından sistematik olarak psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakılan bir kadın, kendisini çaresiz hissettiğini, bedensel ve zihinsel sağlığını koruyamadığını aktarmıştır. Sığınağa başvurabileceği bilgisini paylaştığımızda ise ailesi ve toplum tarafından yargılanmaktan endişelendiğini belirtmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından kendisinin ve çocuklarının şiddete maruz bırakıldığını beyan eden bir kadın, şehir değiştirdiğini ancak tanıdıkların aracılığıyla erkeğin tehditlerini devam ettirdiğini aktarmıştır. Tedbir kararı alınması ve şikayetçi olması için en yakın karakola yönlendirdiğimiz kadın, aile içi şiddet bürosuna gitmesi söylenerek işlem yapılmadan karakoldan uzaklaştırılmıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan bir kadın, evi terk ederek boşanma sürecini başlatmıştır. Koruyucu tedbir kararı çıkartmasına rağmen; erkeğin 11 kez kararları ihlal ettiğini, "Uzaklaştırma kararın olsa da 300 metreden seni vururum." diyerek

öldürme tehditlerini sürdürdüğünü belirtmiştir. İhlalleri bildiren kadın, hiçbir yaptırım uygulanmadığını, bu nedenle uzaklaştırma kararıyla kendisini güvende hissedemediğini, şikayetlerine rağmen hiçbir önlem alınmadığından can güvenliği korkusuyla evden çıkamaz, çalışamaz hâle geldiğini beyan etmiştir.

● Şiddet sebebiyle evli olduğu erkekten ayrı yaşayan ve velayet davası sürecinde olan bir kadın, dava süresince velayetin tedbiren kendisine verildiğini ancak boşanmakta olduğu erkeğin müşterek çocuğu alıkoyduğunu aktarmıştır. Bunun üzerine polise giderek şikayetçi olmak istediğinde, kendisine, karakolda tercüman bulunmadığı, bir tercüman bularak şikayet için tekrar gelmesi gerektiği söylenmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle evli olduğu erkekten boşanan ve ekonomik destek talebi ile kurumumuza ulaşan bir kadın, boşandığı eşi tarafından 14 yaşındayken tecavüze maruz bırakıldığını, faile ceza verildiğini ancak tecavüz neticesinde hamile kalması sebebiyle ailesinin zoruyla fail ile evlendirilmek üzere yaşının büyütüldüğünü ve fail hapishanedeyken evlendirildiklerini ifade etmiştir.

● Erkek partneri tarafından tecavüze maruz bırakılan bir kadın, şikayetçi olmak istediğini ancak olayı ailesinin duyması ile ilgili çekinceleri olduğunu ve ailesi tarafından da şiddete maruz bırakılacağından korktuğu için

süreci başlatamadığını belirtmiştir. Verdiğimiz desteğin ardından gizliliği sağlanarak süreci başlatan kadın başvurduğu karakol tarafından hukuka aykırı şekilde ailesinin aranarak şikayeti hakkında bilgi verildiğini ve güvenliğinin riske atıldığını iletmiştir.

● Ailesi tarafından zorla evlendirilmek istenen bir kadın, evlenmek istememesi sebebiyle nişanı attığını bunun üzerine ailesi ve toplum tarafından psikolojik şiddete maruz bırakıldığını beyan etmiştir.

● Çocuğuyla birlikte uzun bir süredir sığınakta kalan bir kadın, sığınaktan çıkarak ev tuttuğunu ancak ekonomik sebeplerle hayatını idame ettirmekte zorlandığını beyan etmiştir. Şiddet uygulayan erkeğin tekrar kendisine ulaşma ihtimali ve güvenlik kaygısı nedeniyle boşanma ve boşanmaya bağlı hakları ile ilgili adım atmak istemediğini iletmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanma sürecinde olan bir kadın kendisine ayrı bir ev tuttuğunu ancak temel geçim ihtiyaçlarını karşılayacak herhangi bir sosyo-ekonomik desteğin bulunmaması sebebiyle çocuklarını yanına alamadığını aktarmıştır.

● Geçici koruma kaydı yaşadığı ilden farklı bir ilde olan ve yalnız yaşayan bir kadın, Türkiye’de 7 yıldır bir tekstil atölyesinde çalıştığını, iş sebebiyle sağlık sorunları yaşamasının yanı sıra işyerinde ayrımcılık ve kötü muameleye maruz bırakıldığını, çocuklarının ve kendisinin temel geçim ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, gıda ve nakit destek talebiyle sosyal hizmet merkezine başvuru yaptığını ancak aradan 3 ay geçmesine rağmen başvurusu hakkında olumlu ya da olumsuz herhangi bir dönüş alamadığını belirtmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından sistematik olarak psikolojik ve ekonomik şiddete maruz bırakılan bir kadın, 16 yaşındaki oğlu ŞÖNİM sığınağına kabul edilmeyeceği için sığınak seçeneğini değerlendiremeyeceğini belirtmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından psikolojik ve ekonomik şiddete maruz bırakılan geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın; boşanmak istediğini ancak ekonomik sebeplerle taşınma ve kira giderlerini karşılayamayacağını beyan etmiştir. Daha önce ŞÖNİM sığınağında kalan kadınlarla konuştuğunu ve koşulların kötü olduğunu duyduğu için ŞÖNİM sığınağında kalmak istemediğini aktarmıştır.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanan göçmen bir kadın, kızının kimliğini güncellemek için gittiği il göç idaresinde çocuğun babası yanlarında olmadan kimlik güncellemesinin yapılamayacağı bilgisinin verildiğini aktarmıştır. Velayet hakkı kendisinde olmasına rağmen il göç idaresinin babanın da bulunma şartı koşmasının can güvenliğini riske attığını belirtmiştir.

● Geçici koruma kaydı yaşadığı ilden farklı bir ilde olan ve aile birleşimi için ilgili il göç idaresine başvuran bir kadının başvurusu alınmamıştır. Randevulu olarak, KADAV tara-

fından hazırlanan dilekçe ile il göç idaresine tekrar giden kadın, kapıdaki güvenlik görevlileri tarafından içeri sokulmamış ve dilekçesi işleme alınmamıştır.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir LGBTİ+, ikametini taşımak üzere başvurduğu ilçe nüfus müdürlüğü tarafından talebinin hukuka aykırı olarak reddedildiğini belirtmiştir. Verdiğimiz hukuki danışmanlığın ardından nüfus müdürlüğüne dilekçe ile tekrar başvuran kişi, hem talebinin işleme alınmadığını hem de memurlar tarafından ayrımcılığa maruz bırakıldığını aktarmıştır.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle evli olduğu erkek hakkında uzaklaştırma kararını uzatmak için adliyeye giden bir kadın, boşanma davası açmak için adli yardım bürosu ile iletişime geçmek istemiştir. Adliyedeki personel -yanlış bilgilendirme yaparak- darp sebebiyle açılan dava sonuçlanmadan boşanma davası açamayacağını söylemiştir.

● Bir kadın, evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakıldığını, evli olduğu erkek ile birlikte yaşadığını ve güvenliğinin risk altında olduğunu, maruz bırakıldığı şiddete karşı harekete geçmek ve ayrı bir evde yaşamak istediğini belirtmiştir.

● Dini nikahlı olarak birlikte yaşadığı erkek tarafından şiddete maruz bırakılan bir kadın, bu erkekten ayrılıp başka bir şehirde yaşamaya başladığını ancak hayatını idame ettirmekte zorlandığını aktarmıştır. Talebi üzerine ilgili kurumlara yönlendirilen kadın,

müşterek çocukları için iştirak nafakası¹ talep edebileceği konusunda bilgilendirilmiştir. Kadın, karşı tarafın ödemeyeceğini bildiği için bu adımı atmak istemediğini belirtmiştir.

1 Türk Medeni Kanunu'nda farklı nafaka biçimleri tanımlanmıştır. "Tebir nafakası (Boşanma davası açıldığında dava süresince verilen nafakadır) 2- İştirak nafakası (Müşterek çocuklara verilen nafakadır) 3- Yardım nafakası (Bakıma muhtaç anne ve baba için çocuklarından alınarak anne babaya bağlanan nafakadır) 4- Yoksulluk nafakası (Boşanmakla yoksulluğa düşecek olan eşe verilen nafakadır)". 8 Mart 2020 Özel Yayını, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2020, s. 6.

İştirak nafakası: Bu nafaka türünün amacı ergin olmayan çocuğun yetiştirilmesi, sağlık barınma, eğitim vs. giderlerine velayet kendisine verilmeyen eşin mali gücü oranında katılmasını sağlamaktır. Çocuğun 18 yaşını doldurması, evlenmesi ya da mahkeme kararı ile ergin kılması ile iştirak nafakası son bulur. Fakat çocuk, ergin olmasına rağmen eğitim hayatına devam eder.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Mart ve Nisan ayları boyunca dayanışma içerisinde olduğumuz göçmen kadınlar ve LGBTİ+'lar ile yaptığımız görüşmeler neticesinde; il göç idareleri ve ilçe nüfus müdürlüklerindeki işlemler sırasında ayrımcılığa ve kötü muameleye maruz kaldıkları görülmüştür.

Maruz bırakıldıkları şiddet yüzünden boşanan kadınların çocuklarına ilişkin kimlik işlemleri için gittikleri il göç idarelerinde, hiçbir yasal dayanağı olmamasına rağmen failin de işlem sürecine katılımının zorunlu tutulması gibi usulsüz uygulamalarla kadınların can güvenliğinin riske atıldığı durumlar söz konusu olmuştur. Ayrıca dilekçeleri ve randevuları olmasına rağmen dilekçelerinin alınmadığı hatta il göç idaresi güvenlik görevlilerince kurum içine dahi alınmadıkları aktarılmıştır. Göçmen kadınların ve LGBTİ+'ların kamu kurumlarındaki görevli memurlarca işlemlerinin yapılmaması, ayrımcılığa ve kötü muameleye maruz kalmaları hem yaşadıkları topluma kendilerini ait hissetmelerinin önünde büyük bir engel hem de en temel insan haklarının ihlalidir.

Mart ve Nisan aylarında, karakollara yapılan başvurularda, eşlik ve acil müdahale gerektiren durumlarda; ilgili polis memurlarının görevlerini yerine getirmediği ve can güvenliği riski bulunan göçmen ve Türkiyeli kadınlara gerekli güvenliği sağlamadığı, kurumsal işlemlerde aksaklıkların ve hak ihlallerinin büyük ölçüde arttığı gözlemlenmiştir.

Şiddete maruz bırakılan kadınlar üzerindeki toplumsal baskılar ve kamu kurumlarındaki ihmaller kadınların şiddete karşı çözümsüz hissetmelerine neden olmuştur. İstanbul Sözleşmesi'n-den çekilme tartışmaları, cinsiyetçilik ve medyanın Sözleşme'ye karşı yürüttüğü olumsuz yayınlar şiddet faillerini güçlendirirken şiddete maruz bırakılan kadınları, göçmen kadın ve LGBTİ+'ları güvensiz hissettirmiş, güvencesizleştirmiştir. Buna karşın dayanışma içerisinde olduğumuz kadınlar, şiddete karşı hakları olduğunu, önleyici ve koruyucu mekanizmalar bulunduğunu öğrendiklerinde, daha net ve kararlı adımlarla süreçlerini başlatmıştır.

Uzaklaştırma kararını defalarca ihlal eden faillere karşı -İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun'a aykırı olarak- gerekli işlemlerin yapılmadığı, zorlama hapsi¹ ya da elektronik kelepçe

¹ Zorlama Hapsi: 6284 Sayılı Kanun'a göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet faili, bu kararın gereklerine aykırı hareket ederse, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur. Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

alternatiflerinin uygulanmadığı görülmektedir. Kadınları korumayı öncelemeden politikalar, kadınların adalet sistemine güven duygusunu zedelemektedir. Kadınların can güvenliği endişesini gidermeyen, fail ile karşı karşıya bırakan politikalar, kadınların yasal haklarını kullanamamasına ve yasal süreci başlatamamasına neden olmuştur.

Pandemi koşulları, kadınların kamusal hayata katılımının önündeki yapısal engeller ve kadınları özel alan ile özdeşleştiren politikalar sebebiyle kadınların ücretli işlerde çalışmadığı ve ekonomik olarak faillere bağımlı hâle geldiği görülmüştür. Etkin koruma ve önleme sağlanmaması faillerin tehditlerini kuvvetlendirirken kadınların ücretli bir işte çalışmasını ve ayrı bir hayat kurmasını da engellemiştir. Giderek artan kadın yoksulluğu, kadınların şiddetsiz bir hayat kurmasını zorlaştırmaktadır. Bunlara ek olarak temel geçim kaynaklarına erişmekte zorluk çeken kadınlar sosyal destek mekanizmalarına başvurduğunda, başvuru tarihinin üzerinden aylar geçmesine rağmen hiçbir dönüş yapılmadığı görülmektedir.

Mart ve Nisan aylarında gerçekleşen başka bir önemli gelişme; Türkiye Barolar Birliği tarafından Tercüme Destek Hattı'nın kapatılması olmuştur. Şiddete maruz bırakılan göçmen kadınların hukuki süreçler için adım atmaları ve avukatları ile iletişime geçmeleri güçleşmiştir.² Tercüme desteğindeki eksiklikler, kadınlar ve avukatları arasındaki bilgi akışını sekteye uğramaktadır. Bu yüzden şiddete maruz bırakılan kadınlar temel haklarına erişememektedir.

Mart ve Nisan aylarında, şiddete maruz bırakılan kadınlar, güvenlik nedeniyle başvurduğu sığınaklarda hukuka aykırı şekilde uygulanan şartlarla karşılaşmıştır. Ayrıca sığınak yaşam koşullarının güçlendirici olmaması nedeniyle kadınların sığınaklara erişemedikleri gözlemlenmiştir. Sığınakların kapasite yetersizliği nedeniyle kadınların özel alanlarını yadsıyan biçimde olması, süreç içerisinde kadınların kişisel ihtiyaçlarını gidermelerine engel olmaktadır. Bu nedenle sığınak koşullarının iyileştirilmesi ve bu iyileştirmenin dayanak noktasının da kadınların bedensel ve ruhsal sağlığını önceleme ilke edinmesi ve özel alan ihtiyacını gözetmesi büyük bir önem taşımaktadır.

12 yaşından büyük oğlan çocuğu olan kadınlar, çocuklarının sığınağa kabul edilmemesi sebebiyle sığınak seçeneğini değerlendirmeye alamadıklarını iletmiştir. Bu uygulamanın oğlan çocuklarına yönelik cinsiyetçi ve ahlakçı önyargılardan kaynaklandığı, bu önyargıları beslediği ve kadınların şiddete karşı korunmalarını engellediği görülmektedir. Sığınakların işletilmesi yönet-

² Mart 2021'de kapanan Türkiye Barolar Birliği Tercüme Destek Hattı birkaç ay sonra tekrar faaliyete geçmiştir. Şu anda aktif olan Tercüme Destek Hattı'nda "Arapça ve Farsça'nın yanı sıra Fransızca ve Dari dili de eklendi". <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/tercume-destek-hatti-82438>

meliğe göre “12 yaşından büyük oğlan çocuğu olan şiddete maruz bırakılan kadınların kira ve iaşesinin ŞÖNİM tarafından karşılanarak güvenlik ihtiyacının giderilmesi” gerekmektedir. Ancak bu düzenleme bütçe ve kapasite yetersizliği nedeniyle uygulanmamaktadır. Benzer bir biçimde; sığınakların dolu olması sebep gösterilerek sığınak talepleri reddedilen kadınlar için de kira desteği seçeneği değerlendirilebilecekken bu yöntem de yaygın olarak uygulanmamaktadır.

Kadınlar, Türkiye’de erkeklerin yarısı kadar dahi istihdamda yer bulamamaktadır.³ Bu gerçeğe rağmen sığınak sonrasında yaşamlarını nasıl idame ettirecekleri konusunda, kadınlar ŞÖNİM’den yeterli şekilde istihdam danışmanlığı ve destek alamamaktadır. Bu hâlihazırda büyük bir eşitsizliğin olduğu ekonomik hayatta, hiçbir geliri olmayan kadınların kendi kendilerine hayatlarını idame ettirmesini beklemektir.

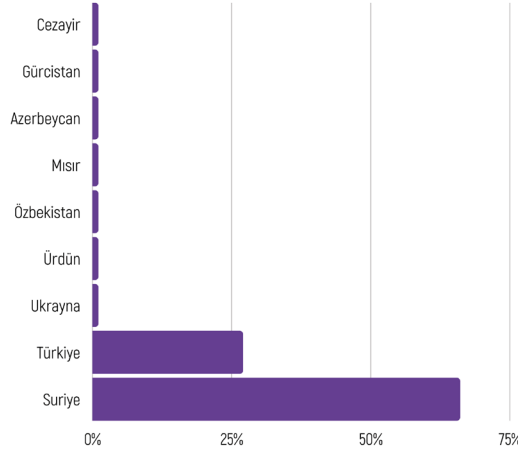
Tanık olduğumuz bir diğer önemli konu ise medya yoluyla aktarılan yanlış bilgilerin olumsuz etkisidir. Yanlış bilgi, kadınların şiddete karşı harekete geçmesine engel olmaktadır. Birçok görüşmemizde, maruz bırakıldıkları şiddete karşı dava sürecinde olan ya da hukuki sürece girmek isteyen kadının psikolojik destek almaktan çekindiği görülmektedir. Kadınlar, psikolojik destek almanın dava sürecini olumsuz etkileyerek sorun yaratabileceğine inandırılmıştır. Yaratılan bu yanlış algı, şiddete maruz bırakılan kadınların güçlenmesinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır.

³ 2021 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre erkek istihdam oranı %59,8 iken kadın istihdam oranı %26,3’tür. “İstatistiklerle Kadın, 2021”, Türkiye İstatistik Kurumu, 2022.

MAYIS

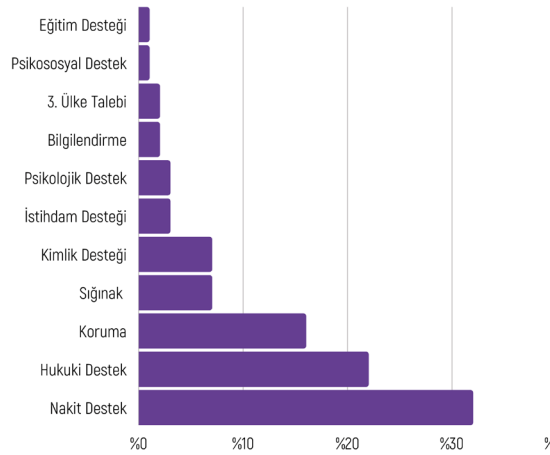
HAZİRAN 2021

2021'in MAYIS ve HAZİRAN AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Mayıs ve Haziran aylarında KADAV'a ulaşanların %66'sının Suriye, %27'sinin Türkiye, %1'inin Ukrayna, %1'inin Ürdün, %1'inin Gürcistan, %1'inin Cezayir, %1'inin Azerbaycan, %1'inin Mısır ve %1'inin Özbekistan uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in MAYIS ve HAZİRAN AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 yılının Mayıs ve Haziran aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %32'sinin nakit destek, %22'sinin hukuki destek, %16'sının koruma desteği, %7'sinin sığınak desteği, %7'sinin kimlik desteği, %4'ünün sağlık desteği, %3'nün psikolojik destek, %3'ünün istihdam desteği, %2'sinin bilgilendirme desteği, %2'sinin 3. ülke talebi, %1'inin psiko-sosyal destek, %1'inin eğitim desteği olduğu gözlemlenmiştir.

MAYIS VE HAZİRAN AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle birlikte yaşadığı erkeği terk ettiğini, çocuklarının yaklaşık 2 yıldır kendisine gösterilmediğini belirtmiş, karakola giderek şikayetçi olmak istediğini ancak görevli polis memurunun kendisine "Evli olmadığınız için herhangi bir işlem yapılamaz." dediğini aktarmıştır.

● Bir kadın, annesiyle boşanmış olmasına rağmen babasının sürekli evlerine gelip şiddet uygulamaya devam ettiğini söylemiştir. 2 yıl önce, şikayette bulunduğunda, polislerin "Babandır, bir şey olmaz." şeklinde kendisiyle yarım saat kadar konuştuğunu, bu nedenle kolluk kuvvetlerine güven duymadığını, şiddet devam etse de şikayette bulunamadığını ve bu sürecin travmatik olduğunu iletmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakıldığı için ailesine ait bir evde yaşamaya başlayan bir kadın, failin müşterek konutta yaklaşmaması kararı bulunmasına rağmen erkeğin konutu terk etmediğini ve evin kilidini değiştirdiğini aktarmıştır. Kadın, kişisel eşyalarını alamadığı için polise başvurmuş ancak polis eşlik için konutun tapusunun kendisine ait olması gerektiğini ileri sürmüştür.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, 9 yıldır oturduğu evin kendisine haber verilmeden başka birine kiralanmaya çalışıldığını, karşı çıktığında ise hakaret ve tehditlere

maruz bırakıldığını belirtmiştir. 10 yaşındaki çocuğuna da şiddet uygulanarak evden atıldıklarını ve komşularına sığınmak zorunda kaldıklarını, şikayetçi olmak istediklerinde ise polislerin işlem yapmayarak yalnızca kendisini kaymakamlığa yönlendirdiğini aktarmıştır.

● Bir kadın, 14 yaşındaki kız çocuğunun kaçırılarak alıkonulduğunu ve failin 8 ay boyunca tutuklu yargılandığını belirtmiştir. Fail tahliye edildikten sonra tehditlerine devam etmiştir. Kadın ve kızı kendilerini güvende hissetmediklerini beyan etmiştir.

● Bir kadın, dini nikahlı olarak birlikte yaşadığı erkek tarafından sistematik olarak şiddete maruz bırakıldığını, hamilelik dönemindeki şiddet nedeniyle çocuğunun sağlığının da iyi durumda olmadığını beyan etmiştir. Erkeğin çocuğu kaçırma konusunda kendisini tehdit ettiğini, korktuğu için şikayette bulunamadığını, sürece güvenemediğini ifade etmiştir.

● Erkek partneri tarafından darp edilen bir kadın, ilgili adli yardım bürosu ile iletişime geçtiğini ve kendisiyle görüşme yapan nöbetçi avukatın "Darp izi yoksa uzaklaştırma kararı çıkarma, boşver. Böyle böyle kızların adı çıkıyor." dediğini aktarmıştır.

● Bir kadın, erkek kardeşleri tarafından miras hakkının gasp edilmesi üzerine adli yardım bürosuna başvurduğunu ancak çalıştığı

için avukat ataması talebinin reddedildiğini, maaşı ile yalnızca kendisinin ve çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılayabildiğini ve avukat ücretini karşılamasının mümkün olmayacağını aktarmıştır.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, devlet hastanesine gittiğinde sürekli ayrımcılığa ve kötü muameleye maruz bırakıldığını ve bu sebeple artık hastaneye gitmek istemediğini, Suriyeli olduğu için Türkiye’de hiçbir hakkı olmadığını düşündüğünü belirtmiştir.

● Dini nikahlı olarak birlikte yaşadığı erkek tarafından şiddete maruz bırakılan göçmen bir kadın, şiddetten uzaklaşmak için 2 çocuğunu alarak kayıtlı olduğu ilin dışında yaşayan bir akrabasının yanına gitmiştir. Farklı şehirde bulunduğu için sosyal ve ekonomik desteklerden yararlanamayan kadın, kaydını değiştirmek amacıyla il göç idaresine gitmek istemiş fakat uzun bir süre il göç idaresinden randevu bulamamıştır.

● 9 aylık hamile olan Suriyeli bir kadın bir buçuk yıldır Türkiye’de olduğunu ve il göç idaresinden randevu alamadığı için kimlik çıkaramadığını, bu nedenle haklarından faydalanamadığını ve doğum masraflarını karşılayacak ekonomik durumda olmadığını belirtmiştir.

● 2 oğlu ile birlikte geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadının evli olduğu erkek Suriye’deki savaşta vefat etmiştir ancak Türkiye’ye giriş sırasında kimliğinde medeni durumunun evli yazılması sebebiyle hiçbir sosyal destekten faydalanamamıştır. Bunun

için bir yıldır il göç idaresinden randevu almaya çalışan kadın, ekonomik ve psikolojik olarak yıprandığını beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, evli olduğu erkek tarafından sistematik olarak şiddete maruz bırakılmış, şiddet sonucu hastaneye kaldırılmıştır. Polis izniyle 5 çocuğunu alarak farklı bir şehre gitmiş, aile için çıkarılan Kızılay kartı erkekte kalmıştır. Ekonomik korkularla boşanma konusunda adım atamayan kadın henüz boşanmadığı için de yeni bir Kızılay kartı çıkartamamıştır.

● Bir kadın, şiddet görerek boşanan ve nafaka almayan annesi ile -sosyal hizmet merkezi ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına- sosyal destek başvurusu yapmıştır. Kadının yaptığı staj dolayısıyla sigortalı olması gerekçe gösterilerek başvuruları reddedilmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, temel geçim ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve kalacak sabit bir yeri olmadığı için çocuklarının kamu bakımına verilmesini istediğini aktarmıştır.

● Çocuklarını cinsel istismara maruz bıraktığı için evli olduğu erkekten şikayetçi olan bir kadın, erkeğin 20 yıl hapis cezası aldığını ancak bu süreçte kendisinin ve çocuklarının herhangi bir sosyal destek alamadığını, geliri olmadığı için ekonomik güçlük yaşadığını ifade etmiştir.

● Bir kadın, evli olduğu erkeğin çocuğuna cinsel istismarda bulunduğunu, bunun üzerine şikayetçi olarak evli olduğu erkekten boşandığını belirtti. Şu an ise ekonomik zorluklar yaşadıklarını ve hukuki süreç esnasında ve akabinde kendisine psikolojik, ekonomik hiçbir desteğin sağlanmadığını ayrıca boşandığı erkekten 35 bin lira borç kaldığını beyan etmiştir.

● Şiddete maruz kaldığı için boşanan bir kadın, boşanma esnasında kendisine ve çocuklarına bir zarar gelmesinden korktuğu için ortak aldıkları aile konutunu erkeğe bırakmış, eşyalarını evden alamamıştır. 4 yıldır hapis-haneye girip çıkan erkek hapis-haneden dahi kadını tehdit etmeye devam etmiştir.

● Müşterek çocuklarını istismar eden erkekten boşanan bir kadın, dosyanın Yargıt'ta olduğunu ifade etmiştir. Erkeğin tutuklu olarak yargılanmasına rağmen medyada yer alan, çocuğa yönelik istismar suçuna af çıkabileceği haberleri kadında korku ve kaygıya yol açmıştır. Üniversite mezunu olan, uzman olduğu alanda çalışmak isteyen ve ikamet izin belgesiyle Türkiye'de kalan göçmen bir kadın, çalışmak istediği için ailesi tarafından şiddete maruz bırakıldığını, evli bir erkeğin ikinci eşi olmaya zorlandığını, evden kaçarak bir kadının yanına sığındığını belirtmiştir.

● Yüzde 40 zihinsel engelli erkek komşusu tarafından uzun süredir taciz edildiği için evden çıkma konusunda dahi imtina ettiğini söyleyen bir kadın, engelli birine herhangi bir yaptırım ve tedbir uygulanmayacağı yönünde

medya ve toplum tarafından üretilen kanı yüzünden şikayetçi olamamıştır.

● İkamet izin belgesi ile Türkiye'de yaşayan bir kadın, evli olduğu ve şiddet gördüğü erkekten boşanmak istemiş fakat erkek tarafından T. C. vatandaşı olmadığı için çocuklarının velayetini alamayacağı yalanıyla korkutulmuştur.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Mayıs ve Haziran ayları boyunca çocuğun cinsel istismarına dair aldığımız başvurularda, kadınların ve çocukların yargılama esnasında ve sonrasındaki süreçlerde ekonomik ve psikolojik açıdan hiçbir destek alamadığı için ikincil örselenmeye maruz kaldığı ve güçlendirici mekanizmalara yönlendirilmediği görülmektedir.

Haziran ayı sonlarında cinsel istismar suçlarında "somut delil" aranması şartının mecliste tartışılması ve cinsel istismarın affının tekrar gündem olmasıyla birlikte, cinsel istismar faillerinin serbest bırakılacağı ya da tutuklanmayacağı algısının yayıldığı ve bu durumun büyük bir kaygı yarattığı gözlemlenmiştir.

Şiddet failleri Sözleşme'nin kaldırılmasından, hak kayıplarına yol açacak düzenleme tasarılarından ve cezasızlık politikalarından güç alırken şiddete maruz bırakılan kadınların ise koruyucu mekanizmalara erişmesi güçleşmiş, kaygıları artmıştır. Yasal hak ve kazanımların tehlikeye düşmesi kadınları şiddet tehdidi ile yaşamaya itmiştir.

Şiddete maruz bırakılan kadınlar, 6284 sayılı Kanun gereği gibi uygulanmadığı için, kadınlar yasadaki koruyucu ekonomik tedbirlere ve yasaya bağlı ekonomik desteklere erişememiştir. Özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, yerel yönetimler; sosyal ve ekonomik desteklerde kadına yönelik şiddeti öncelik kriteri olarak etkin şekilde uygulamadığı için şiddetle mücadele eden göçmen kadınlar sosyal desteklerden faydalanamamıştır. Ayrıca adli yardım bürolarında; çalışan ancak kazancı ile yalnızca temel ihtiyaçlarını karşılayabilen kadınların, içinde bulunduğu şiddetten uzaklaşma mücadelesi ve can güvenliği riski göz önüne alınmadan, avukat atama taleplerinin direkt olarak reddedildiği durumlar görülmüştür.

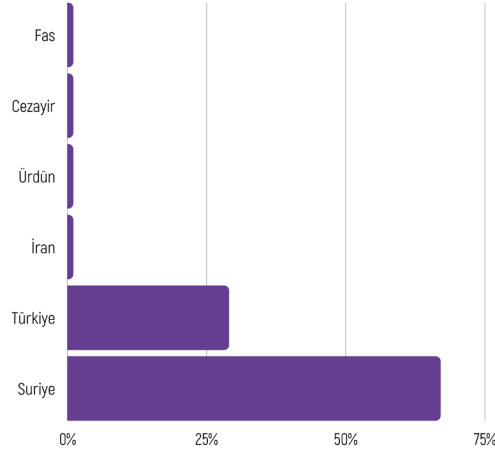
Pandemi ve ekonomik kriz ile birlikte ise hem göçmen kadınlar hem Türkiyeli kadınlar, yoğun yoksullukla karşı karşıya kalmıştır. Göçmenlerin yaygın olarak sigortasız çalışmak zorunda bırakıldığı bilinmektedir. Pandemi kısıtlamaları sürecinde işten çıkarılan göçmen kadınlar, güvencesiz çalışma nedeniyle işsizlik ödeneği alamamış, ekonomik olarak çaresiz kalmış ve kamunun destek hizmetlerinden faydalanamamıştır.

Şiddetsiz bir hayat kurmak isteyen geçici koruma altındaki kadınların önündeki bir diğer

kronik sorun il göç idaresinden randevu alınamamasıdır. Kadınlar kimlik, kayıt ve güncelleme işlemlerini randevusuz yapamadıklarından haklara ve sosyal-ekonomik desteklere erişememiştir. Mayıs ve Haziran ayları boyunca ev içinde ekonomik şiddetin yaygınlaştığı, erkek tarafından kadınların ekonomik haklarının gasp edildiği, boşanma sonrası belirlenen nafakaların erkekler tarafından ödenmediği, müşterek çocuğun bakımı için bağlanan iştirak nafakasının dahi ödenmediği ve ev bakım masraflarının kadınların üstüne yıkıldığı bir durum ortaya çıkmıştır.

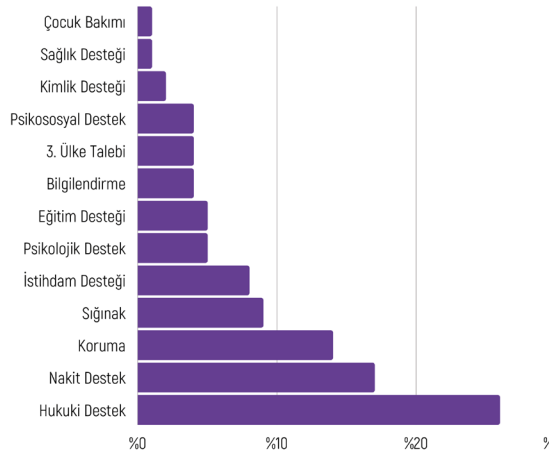
TEMMUZ
ĀĢUSTOS 2021

2021'in TEMMUZ ve AĞUSTOS AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Temmuz ve Ağustos aylarında KADAV'a ulaşanların %67'sinin Suriye, %29'unun Türkiye, %1'inin İran, %1'inin Fas, %1'inin Cezayir ve %1'inin Ürdün uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in TEMMUZ ve AĞUSTOS AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 Temmuz ve Ağustos aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %26'sının hukuki destek, %17'sinin nakit destek, %14'ünün şiddetten korunma desteği, %9'unun sığınak, %8'inin istihdam desteği, %5'inin psikolojik destek, %5'inin eğitim desteği, %4'ünün psikososyal destek, %4'ünün 3. ülke talebi, %4'ünün bilgilendirme, %2'sinin kimlik desteği, %1'inin sağlık desteği ve %1'inin çocuk bakımı desteği olduğu gözlemlenmiştir.

TEMMUZ VE AĞUSTOS AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞU- MUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan kadın, şikayet için karakola gittiğinde, çağrılan tercüman işlemleri kendisine açıklamadan yalnızca evrakları imzalaması gerektiğini söyleyen bir tercümanlık yapmıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan bir kadın, şikâyetçi olmak üzere akşamüstü gittiği karakoldan geç saatte çıkması gerekmiştir. Memurlar, evine bırakmak yerine kadını evinden uzak bir yere bırakmıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından sistematik biçimde şiddete maruz bırakılan göçmen bir kadın, Türkçe konuşmayı bilmediği için kendisini ifade edememiş, polis tarafından kendisine tercüman desteği sağlamadığından şikayeti alınmamıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan bir kadın, karakola gittiğinde fiziksel bir şiddet olmadığı gerekçesiyle polisin herhangi bir işlem yapmadığını, işlem yapılmaması sebebiyle artık bir sorun yaşadığında polise gitmek istemediğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından çocuklarına ve kendisine şiddet uygulanan bir kadın, darp raporu almıştır. Karakola şikayet için gittiğinde "onların çalışma alanı" olmadığı gerekçesiyle başka bir kuruma yönlendirilmiş fakat yönlendirildiği kurum hakkında herhangi

bir bilgi kendisine verilmemiştir. Hangi kuruma gittiğini dahi bilmeden ulaştığı kurumda ise "ağır bir şiddet öyküsü" bulunmaması gerekçesiyle kadının başvurusu alınmamıştır. Ayrıca kurumdaki görevliler, kadına, şiddete maruz kalması kendi suçuymuş gibi psikolojik baskı içeren biçimde davranmıştır. Şiddete maruz bırakıldığı için boşanan bir kadın, gidecek yeri olmadığı için karakola başvurmuş, kendisine "Yapacak bir şey yok." denmiştir. Tekrar karakola gittiğinde bir kuruma yönlendirilmiş, o kurumda ise yer olmadığı söylenmiştir.

● Evli olduğu erkeğin maruz bıraktığı şiddet nedeniyle ameliyat olan bir kadın, sığınakta kaldığını, gidecek bir yeri olmadığı için eve geri döndüğünü beyan etmiştir. Tekrar şiddete maruz bırakıldığında, çocuklarıyla evden ayrılmak için harekete geçmiş, başvurduğu karakolda ise çocuklarını yanına alamayacağı, evli olduğu erkek ile konuşup barışması salık verilerek işlem yapılmamıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından kendisi ve çocukları şiddete maruz bırakılan göçmen bir kadın, ölümle tehdit edilmiştir. Karakola başvurduğunda şikayeti alınmamıştır. Evden uzaklaşmasına rağmen evli olduğu erkek şiddet uygulamaya devam etmiş ve çocuklarını kaçırmıştır. Kadın, geçici koruma kimlik belgesi güncel olmadığından şikayet edemediğini, tedbir kararı ya da boşanma sürecini başlatmaya

çekindiğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan kadın, erkeğin ihanete uğradığı için şiddet uyguladığı şeklinde yalan söylediğini, ailesinin de bundan dolayı kadını suçladığını ve boşanmasına engel olduğunu hatta kendi erkek kardeşinin kendisini ölümle tehdit ettiğini ifade etmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, evli olduğu Türkiyeli erkek tarafından maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanma davası açmıştır. Boşanma sürecinde, erkek, nüfuzunu kullanarak kadının haklarını kullanmasına engel olmuş, tercüman olmadan işlem yapılmış, kadın kolluk kuvvetince yanlış bilgilendirilmiş, faile uygulanacak elektronik kelepçeyi istemediği yönünde kendisine evrak imzalatılmıştır. Yaşadığı bu şeyler nedeniyle kadın hukuka güveninin kalmadığını ifade etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından psikolojik şiddete maruz bırakılan bir kadın, kamusal mekanizmalara güvenmediği ve geçim kaygısı yaşadığı için boşanma konusunda tereddüt ettiğini beyan etmiştir.

● Türkiyeli bir erkekle evli, göçmen bir kadın, fiziksel ve psikolojik şiddete maruz bırakıldığı için ayrılıp ülkesine geri dönmüştür fakat peşinden giden erkek, ailesinin yanında kendisine tekrar şiddet uygulamıştır. Darp raporu da bulunan kadın, korktuğu için şimdiye kadar herhangi bir şikâyetle bulunmadığını ve boşanmak için adım atmadığını beyan etmiştir.

● Hapishanede olan evli olduğu erkekten boşanmak isteyen bir kadın, erkeğin boşanırlarsa intihar edeceği yönündeki psikolojik şiddeti nedeniyle boşanmaktan çekindiğini aktarmıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından sistematik şiddete maruz bırakılan bir kadın boşanmak istediğinde, erkeğin başka bir kadınla yaşamasına rağmen kendisini namusuyla ilgili laf çıkarmak ile tehdit ettiğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından fiziksel ve cinsel şiddete maruz bırakılan bir kadın, boşanmak istediğini fakat küçük bir yerde yaşaması ve evli olduğu erkeğin tehditleri nedeniyle boşandığında toplum baskısı görmekten endişe ettiğini aktarmıştır.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanan bir kadın, velayetin boşandığı erkeğe verilmiş olması nedeniyle 3 yıldır kızını göremediğini, bu süreçte kızının psikolojik şiddete maruz bırakıldığını ve şu an psikiyatrik tanısı olduğunu beyan etmiştir.

● Şiddet gördüğü erkekten kaçarak Türkiye'ye sığınmış göçmen bir kadın sığınak başvurusu yaptığını ancak oğlu 15 yaşında olduğu için başvurusunun kabul edilmediğini, kendisine başka bir alternatif sunulmadığını belirtmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın kayıtlı olduğu ilin az nüfuslu ve istihdam olanaklarının sınırlı olduğunu ve yaptığı iş görüşmelerinde sürekli olarak tacize maruz

birakıldığını bu nedenle de bu ilde yaşamını devam ettiremediğini aktarmıştır.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanan ve geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, boşanmanın ardından kayıtlı olduğu ilden ayrılarak farklı bir ilde yaşadığını bu sebeple de çocuklarının okul kaydının alınmadığını beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, şiddet gördüğü erkekten boşanarak çocuklarıyla birlikte kayıtlı olduğu ilden farklı bir ilde yeni bir hayat kurmaya çalışmıştır. Şiddetten uzaklaşma çabası gözetilerek uydu ilinde değişiklik yapılmadığından çocukları bu ilde okula kayıt olamamış, eğitimlerine devam edememiştir.

● Geçici koruma kaydı olan ilde, sığınakta, 15 yaşındaki kızı ile birlikte kalan bir kadın, başka bir ilde olan yetişkin 2 çocuğunun yanında olmak istediğini, kızıyla yalnızlaştıklarını ifade etmiştir. Hak ve yükümlülüklerin kayıtlı olunan ilde işlemesiyle ilgili uygulama nedeniyle diğer çocuklarıyla bir araya gelemediklerini beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, işsiz olduğunu ve çocuklar için sağlanan bir kreş imkânı olmadığı için iş arayamadığını, hayatlarını idame ettirmekte zorlandıklarını aktarmıştır.

● Bir LGBTİ+, hastaneye gittiğini fakat her gidişinde ayrımcılığa maruz bırakıldığını ve sağlık hizmetlerinden faydalandırılmadığını ifade etmiştir.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Temmuz ve Ağustos ayları boyunca şiddete maruz kalan kadınların, en çok sorunla karşılaştığı alan kolluk birimleri olmuştur. Kolluğun şiddet çağrısı üzerine gittiği evlerde, kadınların şikâyetini almadığı durumlar görülmüştür. Kadınlar doğrudan karakola başvurduğunda ise yetkili ya da görevli olmama gerekçesiyle işlem yapılmayan durumlar söz konusudur. Türkçe bilmeyen göçmen kadınların şikâyetleri kimi zaman hiç kimi zaman ise etkin bir tercüman desteği sunulmadan alınmıştır. Özellikle yanlış yönlendirilerek işlemlerin yapılması sık aktarılan sorunlar olarak karşımıza çıkmıştır.

İçişleri Bakanlığının, 2015 yılında başlattığı ve 2020 yılında tüm ilçelerde aile içi şiddet büroları açarak yürüttüğü ihtisaslaşma çalışması neticesinde kadına yönelik şiddet vakaları için ilçe emniyet müdürlüklerinde bulunan aile içi şiddet büroları görevlendirilmiştir. Bu duruma bağlı olarak kadınlar kendilerine en yakın karakola başvurduğunda, kanunen başvuruda bulunma hakları olmasına rağmen şikâyet ve talepleri alınmayarak bu bürolara yönlendirilmektedir. Oysa kendisine en yakın birime başvuruda bulunan kadının polis refakatinde aile içi şiddet bürosuna yönlendirilmesi gerekir. Aile içi şiddet bürosu personelinin aldığı mesleki eğitimin içeriği kamuyla paylaşılmamaktadır. Kolluk personelinin aldığı eğitimlerin içeriğinin kamuoyuyla paylaşılması gerekir. Kolluk personeli kadın hakları ve kadına yönelik şiddet konusunda kapsamlı eğitimlerden geçirilmeli, tercüman desteği sağlama vb. yükümlülükleri konusunda eğitilmelidir.

Şiddet gördüğü erkekten boşanmak isteyen kadınlar, bu nedenle psikolojik şiddete maruz bırakılmaktadır. Şiddet uygulayan erkekler velayet hakkı kadında olmasına rağmen çocuğu kaçırma ile tehdit etmekte, yalan söylemekte, kimi zaman da çocuklara doğrudan zarar vermektedir. Çocukların velayetini vermeme ile tehdit yaygın bir korkutma taktiği olarak öne çıkmaktadır. Şiddet uygulayan erkekler, boşanmayı engellemek için dedikodu çıkarma yahut ailelere ya da resmi kurumlara yalan söyleme yoluyla toplum baskısı oluşturmaktadır. Kadınlar ise bu baskı ve psikolojik şiddete karşı yasal korunma ve başvuru olanaklarından faydalanmakta güçlük çekmektedir. İstanbul Sözleşmesi psikolojik şiddetin Türk Ceza Kanunu'nda bir suç olarak tanımlanması yükümlülüğünü getirmiştir. Psikolojik şiddet 6284 sayılı Kanun'da da bir suçtur. Kadınlar ancak 6284 sayılı Kanun gereği gibi uygulanırsa bu çok yönlü şiddetten korunabilir. Sözleşme'den çekilme sürecinde oluşturulan söylemsel atmosferin kadınları şiddete daha açık, erkekleri ise şiddet

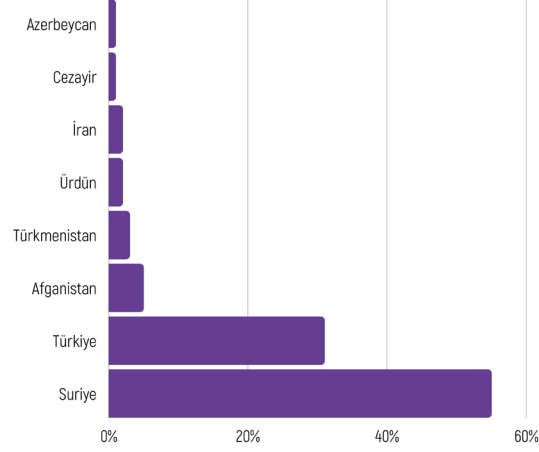
uygulama yönünde pervasız hâle getirdiği gözlemlenmiştir.

Göçmen -özellikle geçici koruma kimlik belgesi sahibi- kadınların, şiddet gördüğü erkeklerden boşandıktan sonra kayıtlı oldukları illerden ayrılarak hayatlarını tekrar kurma, sosyal ve kamusal destek imkânlarının daha yüksek olduğu illere yerleşme çabalarının önünde yapısal engeller bulunmaktadır. Mevcut uygulamada, geçici koruma kimlik sahibi göçmenlerin yasal olarak, hak ve yükümlülükleri kayıtlı oldukları ile bağlıdır. Uydu il değişikliği çeşitli kriterlerle mümkün olmakla birlikte son yıllarda İstanbul, Ankara, İzmir başta olmak üzere birçok şehre il değişikliği kaydı veya yeni kayıt yapılmamaktadır. İl değişikliği talebi, özel ihtiyaç sahibi olarak nitelendirilen kategorilerdeki kişilerin sınırlı bir kısmı için uygulanmaktadır. Şiddete maruz bırakılan kadınlar, yalnız ebeveynler ve çocukları özel ihtiyaç sahibi olma kriteri taşımasına rağmen kadınların il değişim talebi bu kapsamda değerlendirilmemektedir. Şiddetten uzak bir hayat kurmak isteyen göçmen kadınlar, kayıtlarını başka ile taşıyamadıklarından yeni bir yaşam kurmaya çalıştıkları illerde; istihdam, sağlık, eğitim vb. hak ve hizmetlere erişememiştir. Özellikle pandemi tedbirlerin kalkması ve yüz yüze eğitime geçilmesiyle, mevcut kayıtlı olduğu ilden farklı bir ilde yaşamaya başlayan onlarca göçmen çocuğun okul kaydı yapılamamıştır. Çocukların eğitim hakkı ihlal edilmiştir. Bu sorunun çözümü için il göç idareleri, acilen ve özenle şiddetten uzaklaşmaya çalışan kadınların ve çocuklarının kendilerini güvende ve desteklenmiş hissedeceği illere yönelik kayıt taleplerini yerine getirmelidir. ŞÖNİM'ler, şiddetten hayatta kalan kadınların ve çocukların güçlenebilmeleri için gerekli hizmet ve destekleri etkin olarak ve bir an önce sunması gerekmektedir.

EYLÜL

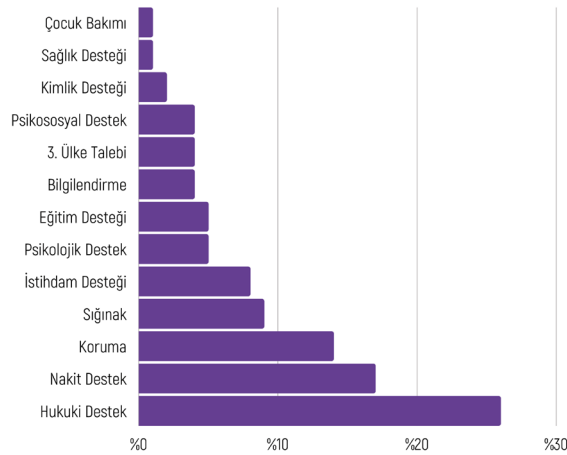
EKİM 2021

2021'in EYLÜL ve EKİM AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Eylül ve Ekim aylarında KADAV'a ulaşanların %55'inin Suriye, %31'inin Türkiye, %5'inin Afganistan, %3'ünün Türkmen, %2'sinin İran, %2'sinin Ürdün, %1'nin Azerbaycan ve %1'inin Cezayir uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in EYLÜL ve EKİM AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 Eylül ve Ekim aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %33'ünün nakit destek, %31'inin hukuki destek, %10'unun şiddetten korunma desteği, %10'unun sığınak, %5'inin bilgilendirme, %4'ünün eğitim desteği, %2'sinin istihdam desteği, %2'sinin psikolojik destek, %2'sinin kimlik desteği ve %1'nin psikososyal destek olduğu gözlemlenmiştir.

EYLÜL VE EKİM AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, şiddet gördüğü erkekten boşanmış, uydu ilinden farklı bir ilde yaşamaya başlamıştır. Şehir değişimi yüzünden de çocuklarını okula kaydettirememiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakıldığı için boşanmış olan göçmen bir kadın, şiddet riskinin devam etmesi sebebiyle sığınak talebinde bulunmuştur. Karakolda kendisine yapılacak bir şey olmadığı söylenen kadın, gidecek yeri olmadığı için uydu ilinden farklı bir ile gitmek zorunda kaldığını beyan etmiştir.

● Bir kadın, daha önce kendisini bilmediği bir yerde arabadan atmış da olan, fiziksel şiddet uygulayan dini nikahlı olduğu bir erkekten şikayetçi olmak için polis çağırmıştır. Kızını yurtdışına kaçırmakla tehdit eden adamdan korktuğu için kadın şikayetçi olamamıştır. Karakola şikayet için gittiğinde ise şikayetini almayan polisler; nikahsız yaşadığı erkeğin peşine düşemeyeceklerini, velayet davası açmak zorunda olduğunu söyleyip işlem yapmamıştır. Tüm bunlardan sonra kadın şiddet gördüğü evde yaşamak zorunda olduğunu beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik belgesi sahibi bir kadın, boşandığı erkek tarafından maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle uydu ilinden farklı bir ile kaçmak zorunda kaldığını, ancak failin

yaşadığı ev ve iş yeri adresini bulunduğunu, çocuklarını kaçırmayla ve kadını öldürmekle tehdit ettiğini, daha sonrasında ise 2 çocuktan birini kaçırdığını aktarmıştır. Konu hakkında suç duyurusunda bulunmak ve koruma tedbir kararı çıkartmak için karakola giden kadının talebi alınmamıştır. Görevliler, talebini almaları hâlinde deport işlemi başlatmaları gerektiğini ve sınır dışı edilebileceğini söylemiştir.

● Evli olduğu erkek ve bu erkeğin ailesi tarafından sürekli psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakılan bir kadın, şikayetçi olmuştur. Evdeki eşyalara da zarar veren fail, darp izi bulunması durumunda ceza alacağını bildiğinden psikolojik şiddet uygulayarak tehditlerine devam etmiştir. Kadın, koluğun sadece fiziksel şiddeti dikkate alması nedeniyle kendini güvensiz hissettiğini ve boşanmak istediğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından fiziksel şiddetine maruz bırakılan bir kadına, darp raporu almak için gittiği hastanede, failin hastaneye gelmemesi durumunda kendisine randevu verilemeyeceği söylenmiştir. Görevlilerin bu hukuksuz dayatması nedeniyle kadın darp raporunu alamamıştır.

● Bir kadın dini nikâhlı olarak birlikte yaşadığı erkeğin müşterek çocuklarını kaçırdığını, bunun üzerine karakola şikâyet etmek için gittiğinde karakoldaki görev-

lilerin kendisini dinlemediklerini ve şikâyetini almadıklarını beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan kadın, şikâyetçi olup uzaklaştırma kararı çıkartmıştır. Fakat fail evde yaşamayı sürdürdüğü için kendi ailesinin evine gitmek zorunda kalmış, eşyalarını dahi alamamış, mağduriyet yaşamıştır.

● Engelli maaşı alan bir kadın, boşanma sürecine girmesi sebebiyle ailesinin yaşadığı şehre giderek ikamet adresini değiştirdiğini, bu sebeple de engelli maaşının kesildiğini aktarmıştır. Kendisine yaklaşık 2 ay kadar maaşının geri bağlanmayacağı söylenmiştir. Şiddetten uzaklaşmak isteyen engelli kadın, başka bir geliri bulunmadığı için hayatını sürdürmekte zorlanmıştır.

● Geçici koruma kimlik belgesi bulunan bir kız çocuğu, bir akrabası ve çevrede bulunan başka erkekler tarafından tecavüze maruz bırakılmıştır. Cinsel şiddet sonrasında gebelik gerçekleşmiştir. Bebek hastanede doğmasına ve doğum sonrasında sosyal hizmetlerin bebeği kamu bakımı altına almasına rağmen kendisine hukuki destek sağlanmamıştır. Soruşturma hakkında takipsizlik kararı verilmiştir.

● KADAV'a ulaşan bir kadın, anlaşmalı boşanmak isteyen yeğenine adli yardımdan avukat atandığını, avukatın ofisinde gerçekleşen boşanma protokol hazırlığı görüşmesinde erkek tarafından avukata ve yeğenine ağır şekilde fiziksel şiddet uygulandığını beyan etmiştir. Kadın ile yapılan

takip görüşmesinde, yoğun bakıma kaldırılan yeğenin hayatını kaybettiğini belirtmiştir.

● Göçmen ve Türkçe bilmeyen bir kadın, dini nikâhlı olarak birlikte yaşadığı erkeğin, müşterek çocuklarını kendisine göstermemesi sebebiyle adli yardım bürosundan avukat talep ettiğini, avukatın atandığını, baronun tercüme desteği sağlamaması sebebiyle avukatı ile sağlıklı iletişim kuramadıklarını ve bu nedenle hukuki sürecin aksadığını ifade etmiştir.

● Bir kadın, evli olduğu erkek ve bu erkeğin akrabaları tarafından psikolojik şiddete maruz bırakıldığını, bu sebeple sığınağa gitmeyi düşündüğünü fakat ŞÖNİM sığınağı deneyimi olan bir arkadaşının sığınak koşulları ile ilgili aktardığı olumsuz deneyimler nedeniyle ŞÖNİM ile iletişim kurmaktan vazgeçtiğini aktarmıştır.

● Bir kadın evli olduğu erkekten boşandığı için ailesi tarafından dışlandığını ve iş ilanlarına başvurduğunda boşanmış olduğu için işverenlerinin tacizine maruz bırakıldığını beyan etmiştir.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Eylül ve Ekim aylarında dayanışma içinde olduğumuz göçmen kadınların deneyimleri, kadınların sıklıkla geçici koruma kaydının olduğu uydu ilinden ayrılarak farklı bir ilde yaşama mücadelesi verdiğini bizlere göstermektedir. Kadınlar, ekonomik kaygılar nedeniyle ve kadına yönelik şiddet, ayrımcılık ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten uzak şekilde yakınlarıyla güvende hissettikleri bir yaşam sürebilmek için başka illere gitmektedir. Bu bağlamda uydu ilinden farklı bir ilde yaşayan göçmen kadınların hak ve hizmetlere erişememe sorunu bu dönemde de öne çıkmıştır. Bu durum şiddetten uzaklaşmaya çalışan göçmen kadınların hayatını idame ettirme, ekonomik güvence konusunda yaşadığı güçlükleri arttırmıştır.

Göç ile ilgili mevzuatta yer alan uydu il düzenlemesi, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler ve şiddet perspektifiyle uygulanmadığı için göçmen kadınların ve çocuklarının sağlık, eğitim, çalışma, sosyal destek gibi en temel haklarını kullanmalarının önünde yapısal bir engel oluşturmaktadır. Örneğin şiddet gördüğü kişiden kaçarak başka bir şehre gitmiş ve boşanmak isteyen kadınların avukatlarına vekâlet vermek için uydu illerine yani şiddet failinin onlara erişebileceği yere geri gitmesi gerekmektedir. Bu durum kadınlar üzerinde ekonomik ve psikolojik olarak yoğun bir baskı oluştururken karar almalarını engellemektedir. Bir şekilde yol masraflarını karşılayamayan kadınlar şiddetten uzaklaşmaya çalışmalarına rağmen boşanmayı ertelemek zorunda kalmaktadır. Ayrıca uydu ilinden farklı bir ilde yaşayan göçmen çocuklar, eğitim hayatından yoksun kalma dolayısıyla çocuk emeği sömürüsü ve çocuk yaşta zorla evlendirilme riski altındadır.

Şiddete maruz bırakılan kadınlar, faile karşı şikâyet süreçlerinde hak kaybı yaşamaya devam etmiştir. İlk başvuru merkezlerinden biri olan karakollarda kimi zaman şikâyet başvuruların alınmaması, gerekli yönlendirme ve bilgilendirilmelerin yapılmaması hatta yanlış bilgilerin dahi verilmesi söz konusu olmuştur.

Resmi nikâh bulunmadığı durumda kural olarak çocuğun velayeti annededir. Bu durumdaki kadınların çocukları erkekler tarafından kaçırıldığında kolluk görevlileri, kadınların şikâyetini almayıp gerekli işlemleri yapmadığı gibi "O da çocuğun babası." yaklaşımıyla görevini ihmal ettiği durumlar söz konusudur. Kamu görevlilerin sorumluluk ve yükümlülükleri konusundaki hukuk dışı tutumlar, personelin bilgisizliği veya kadınları yanlış yönlendirmeleri ve şiddet faillerinin manipülasyonları göçmen kadınların harekete geçmelerinin ve haklarına erişmelerinin önünde büyük bir engeldir.

Bildiğimiz gibi Türkiye’de kadınlar en çok evli olduğu ya da boşandığı erkekler ve yakın akrabaları tarafından şiddete uğramaktadır.¹ 2016 yılında TÜİK’in yayınladığı Aile Yapısı Araştırması’na göre boşanan kadınlar, %36,4 gibi önemli bir oranda dayak ve kötü muamele nedeniyle boşanmıştır.² Bu bağlamda, kamu kaynaklarının; boşanmaların engellenmesi ve aile yapısının korunması veya boşanmayı önleme üzerine kullanılması yerine kadınları şiddetten koruyan ve şiddet faillerini önleyen mekanizmaların geliştirilmesine, mevcut yasaların etkin şekilde uygulanmasına ve mekanizmaların kadınların kendi deneyimlerine kulak verilerek iyileştirilmesi gerekmektedir.

Tercüman desteğinin sağlanmaması göçmen kadınların haklarına erişebilmesinin önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam etmektedir. Özellikle karakollarda tercüman bulunmaması, tercüman bulunduğunda da kolluk kuvvetlerinin gerekli özenle bilgilendirme yapmaması kadınların güvenliğini riske atan uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir başka öne çıkan konu ŞÖNİM sığınaklarında kalan kadınların, güvenlik önlemleri adı altında; baskıcı uygulamalar, yetersiz psiko-sosyal destek hizmetleri, mahremiyet alanının gözetilmemesi, sığınaklara ayrılan bütçenin kısıtlılığı gibi sorunlardır. Tüm bunlar sığınaklarda kadınların güvende ve iyi hissetmelerinin önüne geçmektedir. Sığınaklardaki kadınlar, sosyalleşme ve telefon kullanma konusunda kısıtlanmakta bu durum kadınlara yaşadıkları şiddetin mağduru değil failiymiş duygusu vermektedir.

6284 sayılı Kanun’da; şiddet türleriyle (fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik) tanımlanmasına rağmen başvuru mekanizmalarında sadece fiziksel şiddete yönelik tedbirlerin uygulandığı görülmektedir. Kadınların diğer şiddet türlerine karşı korunmadığı ve faillerin bu durumdan faydalanarak ilk bakışta tespit edilemeyecek şiddet türlerine yöneldiği görülmektedir.

Eylül ve Ekim aylarında kadınların deneyimleri; sosyal destek programları ve politikalarının yetersiz ve cinsiyet eşitliğine duyarsız olduğunu, bunun da kadınları güçsüzleştirdiğini göstermiştir. Kadınlar özellikle şiddetten uzaklaşma, boşanma ve yeni bir hayat kurma sürecinde, bütüncül olmayan politikalardan olumsuz etkilenmektedir.

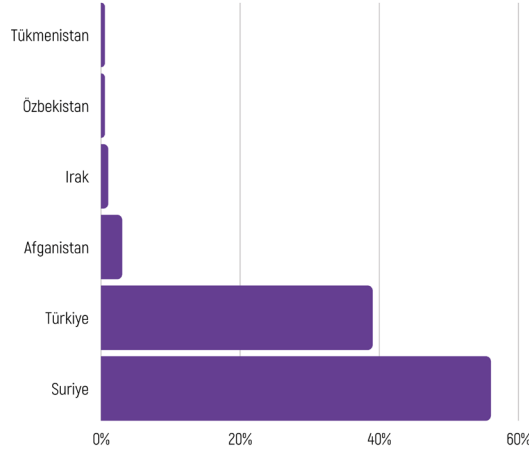
¹ 2019 yılı Birleşmiş Milletler verilerine göre dünyada "kadına karşı şiddetin en yakınında bulunan kişilerden geldiği, son yapılan araştırmaya göre vefat eden kadınların %64'ünün eşleri ya da erkek arkadaşları tarafından öldürüldüğü tespit edilmiştir.", "Aile içi ve Kadına Yönelik Şiddet", İçişleri Bakanlığı İnceleme ve Araştırma Raporu, 2020, s. 21.

² "Türkiye Aile Yapısının Araştırılması", Türkiye İstatistik Kurumu, 2016, s. 72.

KASIM

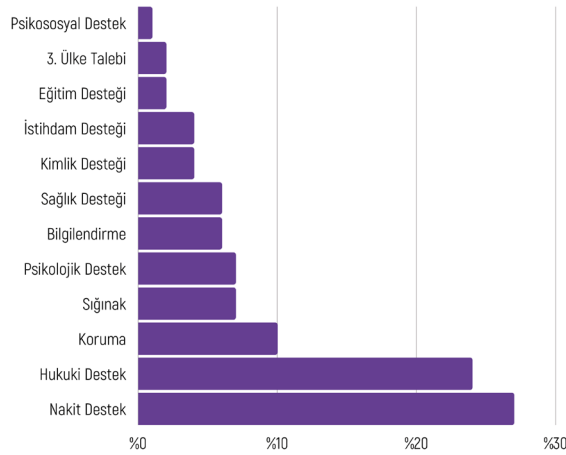
ARALIK 2021

2021'in KASIM ve ARALIK AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN UYRUĞU

2021 Kasım ve Aralık aylarında KADAV'a ulaşanların %56'sının Suriye, %39'unun Türkiye, %3'ünün Afgan, %1'inin Irak ve %1'inin Türkmen/Özbek uyruklu olduğu gözlemlenmiştir.

2021'in KASIM ve ARALIK AYLARINDA KADAV'A ULAŞAN KADINLARIN TALEPLERİ

2021 Kasım ve Aralık aylarında KADAV'a ulaşan taleplerin %24'ünün hukuki destek, %27'sinin nakit destek, %10'unun şiddetten koruma desteği, %7'sinin sığınak desteği, %7'sinin psikolojik destek, %6'sının bilgilendirme desteği, %6'sının sağlık desteği, %4'ünün istihdam desteği, %4'ünün kimlik desteği, %2'sinin 3. ülke talebi, %2'sinin eğitim desteği ve %1'inin psikososyal destek olduğu gözlemlenmiştir.

KASIM VE ARALIK AYLARI BOYUNCA DAYANIŞMA İÇİNDE OLDUĞUMUZ KADINLARIN DENEYİMLERİ VE GÖZLEMLERİMİZİN BİR KISMI:

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanan ve müşterek çocukları bulunan bir kadın, çocuk bakımı için bağlanan işti-
rak nafakasını boşandığı erkeğin ödeme-
mekte ısrarcı olduğunu beyan etmiştir.

● Bir kadın, sokakta erkek arkadaşına sarıldığı için tanımadığı bir esnafın fizik-
sel şiddetine maruz bırakıldığını, bunun-
la ilgili yakınındaki bir karakola gittiğinde şikâyetinin alınmadığını ifade etmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılan göçmen bir kadı-
na şikâyet için gittiği karakolda tercüme
desteği sağlanmamıştır. Kadın kendisine
verilen evrakın içeriğine dair herhangi bir
bilgiye sahip olmadığını beyan etmiştir.

● Komşusu tarafından silahla teh-
dit edilen bir kadın, KADES'i kullandığını,
eve gelen polislerin "Fiziksel şiddete ma-
ruz kalmadın. Neden KADES'i boşuna kul-
lanıyorsun?" dediklerini beyan etmiştir.

● Bebeği kaçırılan bir kadın, savcıyla
görüşmeye gittiğinde savcının kendisiyle
ilgilenmediğini, "Zaten iki çocuğun var. Diğ-
erini neden arıyorsun?" dediğini aktarmıştır.

● Maruz kaldığı tehdit sebebiyle
le şikâyet için savcıyla görüşmeye giden
bir kadın, savcının kendisine yalnız başı-

na bir kadın olarak şikâyetle uğraşma-
masını söyleyip ifadesi dışında bir ifade
imzalatmak istediğini beyan etmiştir.

● Evli olduğu erkeğin fiziksel şiddetine
maruz kaldığı için uzaklaştırma kararı çıkaran
bir kadın, kararın geçerli olduğu süre içinde
evli olduğu erkeğin silahlı saldırısına uğradığını
ve bu sebeple yaralandığını, koruma tedbir
kararlarının yetersiz olduğunu beyan etmiştir.

● Bir kadın, evli olduğu erkek tarafından
maruz bırakıldığı şiddet sebebi ile uzaklaştır-
ma kararı çıkarttığını, kararın geçerli olduğu
süre içinde bu erkeğin kendisini silahla yarala-
dığını, bu yaralamaya bağlı olarak farklı sağlık
problemlerinin ortaya çıktığını aktarmıştır.

● Bir kadın, boşanma aşamasında
olduğu erkek tarafından çocukların vela-
yetini kendisine vermezse boşanmayacağı
yönünde tehdit edildiğini söylemiştir.

● Bir kadın, evli olduğu erkekten bo-
şanmak istediğini fakat babasının buna
karşı çıkması sebebiyle boşanmaya karar
vermekte güçlük çektiğini aktarmıştır.

● Evli olduğu erkek tarafından fiziksel
şiddete maruz bırakılan, boşanmak isteyen
bir kadın, evliliğe başta karşı çıkmış olan ailesi
tarafından desteklemeyeceğini, bu nedenle
kendisini yalnız hissettiğini beyan etmiştir.

● Şu anda reşit olan bir kadın, 14 yaşındayken kaldığı mülteci kampında toplu hâlde çadırlarda yaşadıkları için kendini güvende hissetmediğini, bu sebeple de dini nikâhlı olarak bir erkekle birlikte yaşamaya başladığını fakat bu erkeğin kendisini sistematik olarak fiziksel, ekonomik ve psikolojik şiddete maruz bıraktığını ifade etmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebiyle boşanmak isteyen göçmen bir kadın, Türkçe bilmediği ve tercüman olmadığı için adli yardım bürosu ile iletişime geçtiğinde kendisini ifade edemediğini, bu sebeple adli yardım bürosu ile görüşemediğini ve boşanma sürecini başlatamadığını beyan etmiştir.

● Ev içi fiziksel şiddete maruz bırakılan üniversite öğrencisi bir kadın, şikayetçi olmuş ve ŞÖNİM sığınağına yerleştirilmiştir. Sığınak güvenlik önlemleri gereği, telefon ve bilgisayar kullanmasına izin verilmeyen kadın derslerini takip edemediğini beyan etmiştir.

● Maruz bırakıldığı şiddet sebebi ile ŞÖNİM sığınağında kalan bir kadın, mahremiyet ihtiyacını karşılayacak ve güvende hissetti-recek koşullar bulunmadığından sığınaktan çıkmak zorunda kaldığını beyan etmiştir.

● Bir kadın, yeğeninin evli olduğu erkek tarafından öldürüldüğünü, yeğeninin çocuklarından birinin babaannesi tarafından dilendirildiğini, bununla ilgili defalarca karakola, sosyal hizmetlere ve CİMER'e şikâyetinde bulunduklarını fakat bir sonuç alamadıklarını beyan etmiştir.

● Geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, nakdi destek başvurusu için kaymakamlığa gittiğinde kendisine yabancı uyruklu kişilere destek sağlanmadığı söylenmiştir.

● Evli olduğu erkek tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığı için boşanan geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, nafaka davası için hukuki süreci başlatmıştır. Süreç çok ağır ilerlediği ve kayıtlı ilden farklı bir yerde yaşadığı için sosyo-ekonomik desteklerden yararlanamamış, hayatını idame ettirmekte zorlanmıştır.

● Şiddete maruz bırakılan bir kadın, kendisine bir kadın örgütü tarafından ücretsiz psikolojik destek verildiğini fakat evli olduğu erkeğin kendisini desteklemediğini ve sağlık sorunları sebebiyle çalışmadığını bu nedenle terapiye gitmek için gerekli yol ücretini karşılayamadığını beyan etmiştir.

● Şiddete maruz bırakıldığı için boşanan bir kadın, ailesinin yanına yerleşmek zorunda kaldığını, ekonomik destek için kamu kurumlarına başvuruda bulunduğunu fakat aynı adreste ikamet eden kardeşinin sigortalı bir işte çalışması sebebiyle talebinin reddedildiğini aktarmıştır.

● Evli olduğu erkeğin yanında sigortasız, maaşsız çalışan bir kadın; ev işleri ve çocuk bakımını da kendisinin üstlendiğini, maruz bırakıldığı ekonomik ve psikolojik şiddete son vermek için boşanmaya karar verdiğini ancak avukat ücretini karşılayacak ekonomik güce sahip olmadığını beyan etmiştir.

- Henüz yasal statüsü olmayan göçmen bir kadın, il göç idaresine yalnızca dilekçe ile başvuru yapıldığını ve dilekçe yazan kişilerin çok yüksek ücret talep ettiği için bunu karşılayamadığını beyan etmiştir.
- Bir kadın ölen kardeşinin 4 çocuğunun bakımını üstlendiğini, daha önce sosyal destek için kamu kurumlarına başvurduğunu fakat kendisine herhangi bir destek sağlanmadığını, geçinemediklerini beyan etmiştir.
- Geçici koruma kimlik sahibi bir kadın, ekonomik desteğe ihtiyaç duyduğunu fakat destek alması ve ev sahibinin bunu öğrenmesi hâlinde kiraya zam yapmasından korktuğunu belirtmiştir.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Kasım ve Aralık aylarında aldığımız başvurularda; şiddet gördüğü erkekten boşanmayı isteyen kadınlar, toplumsal baskıdan çekindiği ve gerekli desteği alamadığı için boşanmaya ilişkin verdiği kararı askıya aldığını aktarmıştır. Kadın örgütleri dışında kadınların şiddete karşı haklarını öğrenmek için ulaşabilecekleri etkin bir kamusal mekanizma olmaması, olanları kadınların yaygın olarak bilmemesi ve başvurulanan kamu kurumlarının kadınlara hakları konusunda yeterli ve doğru bilgilendirme yapmaması kadınları hak ihlallerine daha açık hâle getirmiştir. Dilini, kültürünü, hukuk sistemini bilmediği bir ülkede bulunan göçmen kadınlar, kamu kurumlarında sürekli tercüman desteği sunulmaması nedeniyle şiddete karşı haklarını öğrenememekte, harekete geçememektedir.

Mevcut ekonomik kriz, kadına yönelik şiddet ve kadın yoksulluğu ile mücadeleyi olumsuz etkilemiştir. Yüksek enflasyon, kira, fatura, temel gıda ve hijyen ürünlerine yapılan zamlar, işsiz olma ve işsiz kalma kaygısı gibi faktörler boşanmayı düşünen kadınları kaygıya ve evli olduğu erkeklerle bağımlı kalmaya itmiştir. Ekonomik destekler, kadınların temel geçim ihtiyacını karşılamada yetersizdir. Sosyo-ekonomik desteklere başvuru prosedürleri ve şartları kadınların ihtiyaçlarını göz ardı edebilmektedir. Türkiyeli kadınlar için ekonomik desteğe ulaşmanın güç olduğu, göçmen kadınlar açısından ise bu desteklerin çoğu zaman bir hak olarak bile görülmediği anlaşılmaktadır.

Kasım ve Aralık aylarında; kadınların, kamu kurumlarıyla ilgili sosyal çevrelerinden olumsuz örnekler duydukları veya kendi daha önceki olumsuz deneyimleri sebebiyle maruz bırakıldıkları şiddete karşı kurumlara başvuru yapma konusunda endişe taşıdıkları gözlemlenmiştir. Bu deneyimlere rağmen kurumlara başvuran kadınlar ise kötü muameleye maruz bırakıldığını, koruyucu ve önleyici tedbirlerin yeterince alınmadığını aktarmıştır. Şiddete ilişkin şikâyetçi olmak isteyen kadınlar, başvurduğu kolluğun yahut savcılığın gerekli özeni göstermediği hatta yapılan şikâyeti kayda geçirme konusunda bile istekli olmadığı durumlar beyan etmiştir.

6284 sayılı Kanun'a göre alınan tedbir kararlarının çok kısa sürelerle verildiği ve sıklıkla şiddet failini önleyici tedbirlere hükmedilmediği görülmektedir. Bu gibi nedenlerle yasanın ve tedbir kararlarının etkisi zayıflamaktadır. Yasanın etkin şekilde uygulanmaması nedeniyle kadınlar tek-

Kasım ve Aralık aylarında kadınların aktardığı deneyimler, ŞÖNİM sığınaklarında kalan kadınların kronik hâle gelen sorunlarına işaret etmiştir. Bakanlığın sığınaklarında kalan kadınlar; temel haklarından bile yararlanamadıklarını, kapasite yetersizliğini, etkin psiko-sosyal destek hizmeti sunulmadığını, mahremiyet ihtiyacının gözetilmediğini dile getirmiştir.

SONUÇ

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin üzerinden geçen bir yıllık süreçte, şiddetle mücadele eden kadınlar açısından Sözleşme'nin yaşamsal kıymeti, hukuki ve fiili uygulamalardaki kapsamlı rolü bizlere başvuran kadınların deneyimleri üzerinden de görülmektedir. Sözleşme'ye bağlı yükümlülüklerin 1 Temmuz 2021 tarihine kadar yürürlükte olmasına rağmen şiddetle mücadelede görev ve sorumluluğu olan ŞÖNİM, kolluk kuvveti, ayni ve nakdi destek başvurusu alan kamu kurumlarının uygulamalarında, ilk andan itibaren değişiklikler yaşandığı görülmektedir. Bu değişiklikler farklı boyutlarda hak ihlallerinin önünü açmış, failleri pervasızlaştırmış, kadınlar ve LGBTİ+ları şiddete daha açık bir konuma getirmiştir. Bu noktada hatırlatmak isteriz ki, Türkiye'nin taraf olduğu AİHS (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi), CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi) gibi uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda hâlâ devlete sorumluluklar yüklemektedir.

Şiddet ile mücadele eden göçmen ve Türkiyeli kadınların en çok sorun yaşadığı yerlerden biri başvuru yaptıkları kolluk birimleridir. İçişleri Bakanlığının ihtisaslaşması neticesinde uzun süredir en yakın karakol yerine yalnızca her ilçede bir tane olan aile içi şiddet bürolarından başvuru alınır hâle gelmiştir. Oysa kadınlar, güvenlik riski oluşmaması ve ikincil mağduriyet durumlarının açığa çıkmaması için, kendilerine en yakın karakola başvuru yapabilmeli ya da polis refakatinde aile içi şiddet bürosuna yönlendirilmelidir. Kolluğun görevini ihmal ve suistimal ederek şiddet gören kadınların başvurularını almaması en çok tanıklık ettiğimiz sorunlar arasındadır. Başvuruları alan personellerin aldığı mesleki eğitimlerin içeriği kamuoyuyla paylaşılmamaktadır. Tüm kolluk personeli kadın hakları, cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda bu alanda faaliyet gösteren kadın örgütleri tarafından verilen kapsamlı eğitimlerden geçirilmeli, tercüman desteği sağlama gibi temel yükümlülükler konusunda bilgilendirilmeli ve bu eğitimlerin içeriği kamuya paylaşılmalıdır.

Göçmen kadınların kendilerini anadillerinde ifade edememeleri hak ve hizmetlere ulaşmalarını zorlaştırmakta, kimi zaman yanlış anlaşılmalara ve şikâyet başvurularındaki sürecinin uzamasına yol açmaktadır. Resmi ve hukuki süreçlerde, yeterli ve donanımlı tercümanın sürekli olarak bulunması göçmen kadınların haklarına erişebilmesi açısından en önemli konulardan biridir.

Bu nedenle farklı dillerde tercüman destek hattı bulunan Türkiye Barolar Birliği gibi örnekler çoğaltılmalıdır. Bu konudaki esas sorumluluk bakanlıklarda olsa da meslek örgütleri, yerel yönetimler, birlik ve sendikalar da anadilde kendini ifade edebilme hakkının kullanım olanaklarını genişletmeye çalışmalıdır.

Göç ile ilgili mevzuatta yer alan uydu il düzenlemesi, şiddete maruz bırakılan kadınların ve çocukların hayatlarını daha da zorlaştırmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler ve şiddet perspektifiyle yasaların uygulanmaması göçmen kadınların ve çocuklarının sağlık, eğitim, çalışma, sosyal destek gibi en temel haklarını kullanmalarının önünde yapısal bir engeldir. Şiddet gördüğü kişiden kaçarak başka bir şehre giden ve boşanmak isteyen kadınların avukatlarına vekâlet vermeleri için uydu illerine yani şiddet failinin onlara erişebileceği yere geri gitmeleri gerekmektedir. Göçmen çocuklar eğitim hayatından yoksun kalmakta dolayısıyla çocuk emeği sömürüsü ve çocuk yaşta zorla evlendirme riskleri artmaktadır. İl göç idareleri, şiddetten uzaklaşmaya çalışan kadınları ve çocuklarını, yalnız ebeveynleri "özel ihtiyaç sahibi" kapsamında önceliklendirmeli, acilen ve özenle, güvenli yaşayabilecekleri ve sosyo-ekonomik desteklerden faydalanabilecekleri illere yönelik kayıt taleplerini yerine getirmelidir.

Pandemi ile şiddetle mücadele açısından kadınların ciddi zorluklar yaşadığı gözlemlenmiştir. Bunlardan biri sığınakların yetersizliği ve kapasite eksikliğidir. Bakanlık ve yerel yönetimler, vakit kaybetmeden daha fazla sayıda ve yeterli nitelikte sığınanın açılması yolunda harekete geçmelidir. Ayrıca sığınaklardaki yoğunluğu azaltmak, başka illere sevk işlemleri yapmak, ŞÖNİM'lerin koordinasyon görev tanımları içerisinde yer almaktadır. ŞÖNİM'ler koordinasyon görevlerini eksiksiz yerine getirecek şekilde yönetilmelidir.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin sığınaklarında, güvenlik önlemleri adı altında; sınırlayıcı uygulamalar, yetersiz psiko-sosyal destek hizmetleri, niceliksel ve niteliksel kapasite yetersizliği, sığınaklara ayrılan bütçenin kısıtlılığı gibi sorunlar sığınaklarda kadınların güvende ve iyi hissetmelerinin önüne geçmektedir. Sığınaklardaki kadınlar, sosyalleşme ve telefon kullanma konusunda kısıtlanmakta, bu durum kadınlara yaşadıkları şiddetin mağduru değil, failiyimş duygusu vermektedir. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin şiddetten hayatta kalan kadınların ve çocukların güçlenebilmeleri için gerekli hizmet ve destekleri etkin olarak ve bir an önce sunması gerekmektedir.

13-18 yaş arası oğlan çocuklarının sığınaklara alınmaması, ahlakçı ve önyargılı bir bakış açısı-

nın sonucu olarak, yasal düzenlemede yer bulmuştur. Ancak sığınakların işletilmesi yönetmeliğine göre "12 yaşından büyük oğlan çocuğu olan şiddete maruz bırakılan kadınların kira ve iâşesinin ŞÖNİM tarafından karşılanarak güvenlik ihtiyacının giderilmesi" gerekmektedir. Fakat bu düzenleme, bütçe ve kapasite yetersizliği nedeniyle hayata geçirilmemektedir. Ayrıca kadınlar sığınak sonrası yaşam konusunda ŞÖNİM'den yeteri kadar destek ve istihdam danışmanlığı alamamıştır. Bu şiddetten kurtulma mücadelesi veren kadınların desteklenmeden hayat kurmalarını beklemektir.

Kadını değil aileyi odağına alan politikalar nedeniyle şiddete uğrayan Türkiyeli ve göçmen kadınlar; süregiden bir evliliğin olup olmadığı, çocuklarının olup olmadığı, çocuklarının sayısının kaç olduğu gibi değerlendirmelere dayalı olarak sosyal ve ekonomik desteklerden eşit şekilde faydalanamamaktadır. Buna bağlı olarak özellikle pandemi süresi boyunca büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından sağlanan gıda desteği gibi hizmetlere bu gibi ön koşullar getirilmeden erişimin mümkün olması tüm kadınlar açısından önemli hâle gelmiştir.

Ev içi işler ve bakım işleri, kadınların "doğal görevi" olarak sunulmakta, karşılıksız, ücretsiz dolayısıyla değersiz bir iş olarak etiketlenerek kadın emeği görünmez kılınmaktadır. Kadınlara yıkılan bakım yükü aynı zamanda kadınları ücretli işgücü piyasasından, düzenli bir gelirden ve sosyal güvenceden de uzaklaştırmaktadır. Toplumsal eşitsizlikten beslenen ekonomik uçurum erkeklere ekonomik bağımlılığa yol açarak erkek şiddetine maruz kalan kadınların şiddete karşı mücadelesini de zorlaştırmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, cinsiyetçi işbölümüne bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik şiddete karşı önleyici ve koruyucu, bütüncül politikalar geliştirilmeli, eşitsizliğe duyarlı bütçeleme, sosyal destek politikaları ve güvenceli istihdamı içeren bir yaklaşımla göç ve emek politikaları üretilmelidir.

Türkiyeli kadınlar da göçmen kadınlar da şiddet gördükleri evlilik ilişkilerini bitirmelerinin önündeki en önemli engeller olarak ekonomik bağımsızlık, geçim kaynaklarına ulaşamama ve çocuklarının velayetini alamayacaklarına yönelik erkekler tarafından yapılan tehditleri dile getirmektedir. Özellikle, geçici koruma kapsamındaki Suriyeli kadınlar, haklarına dair resmi kurumlardan bilgi ve danışmanlık alamadıkları için erkeklerin "çocukları vermeme ya da kaçırma" gibi tehditlerini daha şiddetli yaşamakta, boşanma konusunda adım atmakta zorlanmaktadır. Bir başka öne çıkan konu; yanlış algı ya da bilgilendirme sorununa bağlı olarak kadınların psikolojik destek almaktan çekinmeleridir. Maruz bırakıldıkları şiddete karşı dava sürecinde olan birçok Türkiyeli ve göçmen kadın, yargı sürecinde hak kaybına uğrayabileceği endişesiyle psikolojik destek isteye-

mediğini dile getirmiştir.

Yasal mevzuatta, nafakanın cinsiyete göre değil yoksul taraf kimse o kişiye bağlanmasına rağmen nafakanın yeniden düzenlenmesi gerektiği “kadınların nafakayla zenginleştiği” gibi tamamen dayanaksız iddialar anaakım medyada ve sosyal medyada ileri sürülmüştür. Şiddet gördüğü evliliği sonlandıran kadınlar yoksul taraf olduğundan boşanma sırasında kadına yoksulluk ya da tedbir nafakası olarak oldukça düşük miktarlarda nafaka bağlanmaktadır. KADAV’a başvuruda bulunan kadınların aktardığı deneyimler ve gözlemlerimiz de hükmedilen tedbir ya da yoksulluk nafakalarının düşük miktarlarda olduğu ve sıklıkla da kadınların bunları dahi alamadıkları yönündedir. Gündemdeki bir diğer tartışma ise boşanma davalarının uzun sürmesinin önüne geçebilmek için boşanma ile boşanmanın sonuçlarının (nafaka, velayet, tazminat vb.) ayrı şekilde karara bağlanması ile ilgilidir. Bu tartışmanın içerisinde şiddetin olduğu evliliklerde aile arabuluculuğu dahil olmak üzere kadınlar aleyhine bir dizi düzenleme yer almaktadır. Nafaka, velayet ve tazminat boşanma davalarında kadınlar açısından kritik öneme sahip hususlardır. Süregiden nafaka düzenlemesi tartışmaları ve kadınların yasal haklarına yönelik saldırılar ile birlikte ele alındığında bunların boşanma davasından ayrılması ciddi hak kayıplarına sebebiyet verecektir. Boşanma davalarının hızlandırılması için kadınlar aleyhine sonuçları olan yasal düzenlemeler yapmak yerine yargılama sürecindeki idari ve teknik sorunların giderilmesi gerekmektedir.

Cinsel istismar suçlarında “somut delil” aranması şartının mecliste tartışılması ve cinsel istismarın affının tekrar gündem olması, cinsel istismar faillerinin serbest bırakılacağı ya da tutuklanmayacağı yönünde algıya yol açmıştır. Bu durum cinsel istismar mağduru çocuklar için tehlike oluştururken istismar ile mücadele eden kadınlarda kaygıya yol açmaktadır. Çocuğun cinsel istismarına dair aldığımız başvurularda, kadınların ve çocukların yargılama sırasında tekrar tekrar ifade vermek zorunda kaldığı durumlar söz konusudur. Suçtan zarar gören kadın ve çocuklar, ekonomik ve psikolojik hiçbir destek verilmediği için ikincil örselenmeye de maruz kalmıştır. Ayrıca güçlenmelerini sağlayacak mekanizmalara yönlendirilmedikleri görülmüştür. Yine bir başka sorun tecavüze maruz bırakılan kadınların karakollarda karşılaştıkları hukuksuz uygulamalardır. Kolluğun şikayet başvurusundan sonra kadınların ailesini araması, konu hakkında bilgi vermesi gibi durumlar tecavüze maruz bırakılmış kadınları tehlikeye atmaktadır. Bunun aksine yasal açıdan devletin koruma görevi alanında olan, tecavüze maruz bırakılan göçmen kız çocuğu hastane de doğum yapmasına rağmen kamu adına etkin soruşturma yapılmadığı, takipsizlik kararı verilen durumlar söz konusu olmuştur. İstanbul Sözleşmesi’nde kurulması önerilen Tecavüz Kriz Merkezi,

Cinsel Şiddet Kriz Merkezi gibi cinsel şiddet konusunda uzmanlaşmış merkezlerin açılması, şikayet sürecinde tek bir merkezden işlemlerin yapılması, cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların koruma, sağlık, psiko-sosyal ve hukuki danışmanlık ihtiyaçlarının acilen giderilmesi gerekmektedir. İlk tıbbi müdahale ve delillerin toplanması, varsa gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalık risklerine müdahale edilmesi, ifade işleminin uzmanlar eşliğinde ve sürecin her aşamasında tekrar anlatma zorunluluğu yaratmayacak şekilde bir kere yapılması, akut müdahalelerin örseleyici olmayacak şekilde tek ve ilk elden yapılabilmesi cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların güçlenmesi ve sürecin sağlıklı yürütülmesi için gereklidir. Cinsel şiddet nedeniyle bize başvuran kadınların deneyimleri, uygulamada bu adımların eksikliğinin yarattığı tahribat ve hak kayıplarını göstermektedir.

Uzaklaştırma kararı başta olmak üzere önleyici tedbir kararlarının ihlallerinde faillere herhangi bir yaptırımda bulunulmaması ve diğer cezasızlık politikaları nedeniyle failer pervasızlaşmakta ve kadınların adalete güveni zedelenmektedir. Kadınlar kurulu hayatlarını bırakıp şiddetten uzaklaşmaya çalışırken fail erkeklerin hapisşanede oldukları durumda bile tehditleri devam edebilmektedir. Hatta anlaşmalı boşanma esnasında avukat önünde, avukatı da darp ederek saldırıda bulunup kadını öldüren erkekler bulunmaktadır. Faillere bu cesareti şikayet, soruşturma, kovuşturma, yargılama süreçlerinin etkin yürütülmemesi ve caydırma gücünün cinsiyetçi uygulamalarla yıpratılması vermektedir.

Son yıllarda kadınların yasal kazanımları giderek tırpanlanmakta, aile odaklı ve eşitsizliği derinleştiren politikalar esas alınmakta, ırkçılık ve kadın düşmanlığı yukarıdan aşağıya körüklenmektedir. Cezasızlık ile kadına yönelik şiddetin önünün açıldığı, fail koruyucu uygulamaların arttığı, yoksulluğun derinleştiği ağır bir dönemde olduğumuzun farkındayız. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz bırakılan göçmen ve Türkiyeli kadınların şiddetle mücadele açısından hem özel alanda hem kamusal alanda yaşadıkları yapısal, yasal, keyfiyete dayalı sorunları bu rapor vesilesiyle paylaşarak kadın mücadelesine güç katmayı umuyoruz. Kadınların maruz bırakıldığı şiddet türlerinin birbiri ile olan zincirleme ilişkisini görüyor ve İstanbul Sözleşmesi'nin buna yönelik hukuki zemininin önemini hatırlatıyor, Sözleşmenin uygulanması talebimizden vazgeçmiyoruz. Kadın dayanışmasına sıkıca tutunarak şiddete karşı birbirimizi desteklemeye ve mücadelemizi sürdürmeye devam edeceğiz.

kadınlarla dayanışma vakfı
women's solidarity foundation

www.kadav.org.tr